

Specialioji ataskaita

ES cheminiai, biologiniai, radiologiniai ir branduoliniai kompetencijos centrai: reikalinga didesnė pažanga

(pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą)

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

AUDITO GRUPĖ

Specialiosiose ataskaitose Audito Rūmai pateikia savo auditų, susijusių su ES politikomis ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatus. Audito Rūmai audito užduotis atrenka ir nustato taip, kad jos turėtų kuo didesnę poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties teisės aktams rizikas, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiksmingumo auditą atliko III audito kolegija „Išorės veiksmai bei saugumas ir teisingumas“. Tuo metu, kai buvo tvirtinama ši audito ataskaita, kolegijos seniūnas ir šios ataskaitos narys pranešėjas buvo Karel Pinxten. 2018 m. balandžio 30 d. jo kadencijai pasibaigus, kolegijos seniūnės ir šios ataskaitos narės pranešėjos pareigas perėmė Bettina Jakobsen. Audito grupę sudarė pagrindinė vadybininkė Sabine Hiernaux-Fritsch, užduoties vadovė Aurelia Petliza ir auditoriai Michiel Sweerts ir Dirk Neumeister. Lingvistinę pagalbą teikė Hannah Critoph.

Iš kairės į dešinę: Michiel Sweerts, Aurelia Petliza, Bettina Jakobsen, Sabine Hiernaux-Fritsch, Dirk Neumeister.

TURINYS

	Dalis
Santrumpos ir akronimai	
Santrauka	I–XI
Įvadas	1–10
Audito apimtis ir metodas	11–15
Pastabos	16–60
Vis dar turi būti užtikrintas rizika pagrįstas veiklos prioritetų nustatymas	16–26
Būtina nedelsiant nustatyti veiklos ir išlaidų prioritetus	16–21
Šalių partnerių poreikių ir prioritetų nustatymas vis dar trunka per ilgai; šis procesas nepagrįstas sistemingais rizikos vertinimais	22–26
Kai kurie Iniciatyvos aspektai šalyse partnerėse pakankamai išnagrinėti	27–48
Iniciatyva padėjo sustiprinti ChBRB valdymą šalyse partnerėse ir padidinti regioninį bendradarbiavimą, ...	27–35
... tačiau svarbios kliūtys vis dar trukdo visiškai išnaudoti Iniciatyvos potencialą	36
... šalyje partnerėje	37–40
... arba regione ir už jo ribų	41–43
... nagrinėjant kitas finansavimo galimybes	44–48
Netinkamas stebėjimas ir vertinimas	49–60
Portalas: potenciali informacinė ir stebėjimo priemonė	51–52
Kitos stebėjimo priemonės	53–56
Rezultatų vertinimas yra nepatenkinamas	57–60
Išvados ir rekomendacijos	61–71

I priedas. Iniciatyva, išreikšta skaičiais

II priedas. Atsižvelgimas į rekomendacijas, įtrauktas į Specialiąją ataskaitą Nr. 17/2014

III priedas. Regioniniai sekretoriatai ir šalys partnerės 2017 m. spalio mėn.

IV priedas. Geografinis Iniciatyvos pasiskirstymas

V priedas. ChBRB prioritetų, paimtų iš keturių šalių partnerių nacionalinių veiksmų planų, pavyzdžiai

VI priedas. Projektų sąrašas

VII priedas. Į portalą įtraukta arba neįtraukta informacija

Komisijos ir EIVT atsakymai

SANTRUMPOS IR AKRONIMAI

AAF	Afrikos Atlanto vandenyno pakrantė
CA	Vidurinė Azija
ChBRB	Cheminis, biologinis, radiologinis ir branduolinis
DG DEVCO	Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generalinis direktoratas
DG ECHO	Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų generalinis direktoratas
DG NEAR	Kaimynystės politikos ir plėtros derybų generalinis direktoratas
ECA	Rytų ir Centrinė Afrika
EIVT	Europos išorės veiksmų tarnyba
GCC	Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba
IcSP	Priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos
INTCEN	ES žvalgybos ir situacijų centras
JTC	Jungtinis tyrimų centras
MIE	Vidurio Rytai
NAS	Šiaurės Afrika ir Sahelis
NRP	Nacionalinis ryšių punktas
NVP	Nacionalinis veiksmų planas
PVK	Poreikių vertinimo klausimynas
SEA	Pietryčių Azija
SEEE	Pietryčių ir Rytų Europa
UNICRI	Jungtinių Tautų tarpregioninio nusikalstamumo ir justicijos mokslinių tyrimų institutas

SANTRAUKA

I. Nuo 2010 m. ES, pasitelkdama ES ChBRB kompetencijos centrų iniciatyvą („Iniciatyvą“), siekia mažinti už jos ribų kylančias chemines, biologines, radiologines ir branduolines (ChBRB) grėsmes. Tai – didžiausios apimties ES civilinė išorės saugumo programa, finansuojama per Priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos ir kurios 2014–2020 m. laikotarpio biudžetas sudaro 130 milijonų eurų. Ši iniciatyva yra viena pagrindinių priemonių¹, skirtų mažinti už ES ribų kylančias ChBRB grėsmes ir pavojus.

II. Siekdami įvertinti, koku mastu Iniciatyva prisidėjo prie už ES ribų kylančių ChBRB grėsmių mažinimo, mes išnagrinėjome rizikos valdymo metodą, Iniciatyvos įgyvendinimą šalyse partnerėse bei stebėjimo ir vertinimo sistemas. Tai nagrinėdami, mes vykdėme tolesnę rekomendacijų, pateiktų Europos Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2014 („Ar gali ES kompetencijos centrų iniciatyva veiksmingai prisidėti prie cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių grėsmių, kylančių už ES ribų, sumažinimo?“), kurioje nagrinėjama schemos struktūra, peržiūra.

III. Mes darome išvadą, kad Iniciatyva prisidėjo prie šių ChBRB grėsmių mažinimo, tačiau tebėra daug problemų. Komisija ir Europos išorės veiksmy tarnyba (EIVT) visiškai įgyvendino tris iš šešių mūsų ankstesnėje Specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2014 pateiktų rekomendacijų, o dvi įgyvendino iš dalies. Šalys partnerės dabar yra labiau įsitraukusios į projektų inicijavimą ir įgyvendinimą, organizavimas regioniniu lygmeniu yra sustiprintas, o sprendimus priimančių asmenų ir įgyvendinimo įstaigų bendradarbiavimas pagerėjo. Nors padaryta tam tikra pažanga, ES delegacijų vaidmuo ir projektų įgyvendinimo sparta vis dar nepatenkinami. Viena iš mūsų ankstesnių rekomendacijų, kurioje buvo siūloma sutelkti ES finansavimą labiausiai su ES saugumu susijusiose srityse ir su kuria Komisija sutiko, nėra įgyvendinta.

¹ Yra ir kitų veiksmy, kaip antai dvejopo naudojimo prekių (ir civiliniais, ir kariniais tikslais taikomų ChBRB medžiagų) eksporto kontrolės sistemų sustiprinimas ir mokslininkų, turinčių dvejopo naudojimo srities technologinių žinių, nukreipimas.

IV. Dar neparengtas Inicijatyvai kaip visumai, projektų atrankos etapui ir šalių partnerių poreikių nustatymui taikytinas tinkamas su Inicijatyvos veikla susijusios rizikos valdymo metodas.

V. Komisija šalims partnerėms teikia priemones ir metodiką, skirtą padėti joms įvertinti savo pačių poreikius ir parengti nacionalinius ChBRB grėsmių mažinimo veiksmų planus. Tačiau nėra pateikta pakankamai gairių, kaip grėsmės turėtų būti nustatomos ir suskirstomos pagal svarbą. Nepaisant šio trūkumo, poreikių vertinimo klausimynas ir nacionaliniai veiksmų planai vis dar yra pagrindiniai Inicijatyvos elementai. Tačiau Komisija negali pakankamai greitai reaguoti į visus šalių partnerių prašymus suteikti pagalbą nustatant jų poreikius ir suskirstant juos pagal svarbą, todėl iškyla rimta rizika, kad bus vilkinamas ir klausimynų, ir veiksmų planų rengimas.

VI. Be patobulinimų, susijusių su mūsų ankstesnėmis rekomendacijomis, šalyse partnerėse yra išplėtoti nemažai Inicijatyvos aspektų. Inicijatyva skatina saugumo ir bendradarbiavimo kultūrą. Daugumoje šalių partnerių paskirtos ChBRB nacionalinės grupės. Buvo gauta dauguma projektų išdirbių, o suinteresuotosios šalys ypač vertino operatyvinių gebėjimų stiprinimą.

VII. Regioninis bendradarbiavimas yra inicijuotas, tačiau jis vis dar nepakankamas, kadangi šalys partnerės nepakankamai sąveikauja ir nori pirmiausia tenkinti savo nacionalinius poreikius.

VIII. Nuo tos dienos, kai buvo paskelbta mūsų ankstesnioji Specialioji ataskaita Nr. 17/2014, ES delegacijų dalyvavimas pagerėjo. Tačiau ES delegacijos nepakankamai aktyviai skatino Inicijatyvą ir telkė politinę valią. ChBRB aspektas nebuvo sistemingai įtraukiamas į dialogą politikos klausimais, saugumo arba politinį dialogą. Sąveika tarp Komisijos generalinių direktoratų ir su paramos teikėjų bendruomene, ypač galimo turimo finansavimo klausimu, buvo ribota.

IX. Dėl aiškių tikslų, svarbių rodiklių ir vietoje surenkamų duomenų stygiaus sumažėjo galimybė atlikti projektų rezultatų ir poveikio bei Inicijatyvos kaip visumos vertinimą.

X. ChBRB internetinio portalo, kaip Iniciatyvos veiklos įgyvendinimo ir valdymo operatyvios duomenų bazės, potencialas yra didžiulis, tačiau jis dar nėra veiksminga, išbaigta, atnaujinta ir struktūruota veiklos, įgytos patirties ir geriausios praktikos saugykla.

XI. Todėl mes rekomenduojame Komisijai ir EIVT:

- suskirstyti veiklą pagal svarbą remiantis sistemingu rizikos vertinimu;
- sustiprinti Iniciatyvos regioninį aspektą;
- ir toliau stiprinti ES delegacijų vaidmenį vykdant Iniciatyvą;
- nustatyti galimas sinergijas ir kitus turimus finansavimo šaltinius;
- gerinant stebėjimą ir vertinimą padidinti atskaitomybę už veiklą ir rezultatus bei jų matomumą;
- nuodugniai patikrinti internetinį portalą siekiant užtikrinti lengvą prieigą prie visos su Iniciatyvos veikla susijusios informacijos.

IVADAS

1. Tokie epizodai, kaip neseniai Irake ir Sirijoje panaudotos zarino ir chloro dujos, 2017 m. vasario mėn. Kvala Lumpūro oro uoste panaudota paralyžiuojamoji medžiaga VX, 2014–2016 m. Ebolos viruso protrūkis Vakarų Afrikoje ir Fukušimos branduolinio reaktoriaus išsilydimas 2011 m. akivaizdžiai primena apie pavojus, kurie gali kilti iškilus cheminėms, biologinėms, radiologinėms ir branduolinėms (ChBRB) grėsmėms. Į aplinką tyčia ar netyčia paskleistos cheminės medžiagos, pandeminės ir epizootinės biologinės ligos bei radiologinės ir branduolinės medžiagos gali sukelti didelių grėsmių visuotinei sveikatai, aplinkai ir ekonomikai.
2. Komisijos manymu, tikimybė, kad ChBRB grėsmės pasitvirtins, yra nedidelė, tačiau nelaimei įvykus poveikis gali būti didžiulis². Nors didžioji dalis tarptautinės bendruomenės yra pasirašiusi tarptautines sutartis ir konvencijas³, reglamentuojančias ChBRB ginklų ir medžiagų naudojimą, nemažai valstybių dar nėra jų įgyvendinusios, o kitos susitarimus dar turi ratifikuoti. ChBRB komponentai įsigyjami ir jais piktavališkai naudojami; manoma, kad artimiausiais metais grėsmė padidės⁴. Be to, kad ChBRB medžiagomis yra piktavališkai naudojami, gali įvykti ir gaivalinių bei žmogaus sukeltų katastrofų.

² COM(2017) 610 *final*, 2017 m. spalio 18 d. „Geresnio pasirengimo, susijusio su cheminio, biologinio, radiologinio ir branduolinio saugumo rizika, veiksmų planas“.

³ Pavyzdžiui, JT Saugumo Tarybos rezoliuciją 1540, Cheminio ginklo uždraudimo konvenciją, Biologinių ir toksinių ginklų konvenciją ir Sutartį dėl branduolinių ginklų uždraudimo.

⁴ *Pool Reinsurance Company*. Ataskaita dėl terorizmo grėsmės ir jos mažinimo. 2016 m. rugpjūčio–gruodžio mėn. *Clingendael Strategic Monitor* 2017.

3. ES lygmeniu Komisijos Migracijos ir vidaus reikalų generalinis direktoratas (DG HOME) koordinuoja ES vietos lygmens ChBRB politiką⁵, skirtą sumažinti susijusias grėsmes ir pavojus. ChBRB grėsmės nepaiso sienų, o ES negali taikyti savo veiksmų tik ES zonai. Iš tiesų, Europos Vadovų Taryba, Europos Sąjungos Taryba⁶ ir Europos Parlamentas⁷ ne kartą yra pabrėžę ES vidaus ir išorės saugumo politikos sričių, kurios apima ChBRB klausimus, susiejimo svarbą. Europos Komisija taip pat yra pareiškusi, kad „ES išorės veiksmai turi atspindėti ES vidaus saugumą, jį papildyti ir prie jo prisidėti“⁸. Vis didėjanti saugumo sektoriams skirta parama pagrįsta 2016 m. priimta Visuotine Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategija⁹.

⁵ Tarybos išvados dėl cheminio, biologinio, radiologinio ir branduolinio (ChBRB) saugumo Europos Sąjungoje didinimo – ES ChBRB saugumo veiksmų planas. 2009 m. lapkričio 12 d., dok. 15 505/1/09 REV 1.

COM(2014) 247 *final* „Komunikatas dėl naujos ChBRB-S rizikos nustatymo ir mažinimo koncepcijos“.

COM(2017) 610 *final*.

⁶ Tarybos išvadų dėl atnaujintos 2015–2020 m. Europos Sąjungos vidaus saugumo strategijos projektas, 2015 m. birželio 10 d., dokumentas 9798/15.

Tarybos išvados dėl Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 17/2014 „Ar gali ES kompetencijos centrų iniciatyva veiksmingai prisidėti prie cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių grėsmių, kylančių už ES ribų, sumažinimo?“ 2015 m. spalio 26 d., dokumentas 13 279/15.

Europos Vadovų Tarybos pirmininko, Europos Komisijos pirmininko ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos generalinio sekretoriaus bendras pareiškimas. 2016 m. ES ir NATO bendras pareiškimas.

Tarybos išvados dėl ES išorės veiksmų kovos su terorizmu srityje. Dokumentas 10 384/17, 2017 m. birželio 19 d.

⁷ 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Audito Rūmų specialiųjų ataskaitų vykdant Komisijos 2013 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą. Dokumentas P8_TA(2015)0119.

2015 m. liepos 9 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Europos saugumo darbotvarkės. P8_TA(2015)0269.

2016 m. lapkričio 23 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl bendros saugumo ir gynybos politikos įgyvendinimo. P8_TA(2016)0440.

4. ES ChBRB kompetencijos centrų iniciatyva („Iniciatyva“), kurią valdo Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generalinis direktoratas (DG DEVCO), yra pagrindinė, bet ne vienintelė ChBRB grėsmių, kylančių už ES ribų, mažinimo schema. DG DEVCO vykdo ir kitus grėsmių mažinimo veiksmus, kurie apima dvejopo naudojimo prekių (ir civiliniais, ir kariniais tikslais taikomų ChBRB medžiagų) eksporto kontrolės sistemų sustiprinimą ir mokslininkų, turinčių dvejopo naudojimo srities technologinių žinių, perorientavimą.
5. Pagrindinis Iniciatyvos tikslas – sustiprinti ilgalaikius nacionalinių ir regioninių institucijų bei administracinių įstaigų, atsakingų už ChBRB grėsmių šalinimą, gebėjimus ir skatinti ilgalaikį jų bendradarbiavimą¹⁰. Vykdamas Iniciatyvą daugiausia finansuojami gebėjimų stiprinimo projektai, tačiau gaunama nauda neapsiriboja vien tik projektais. Pagrindinis jos tikslas – kurti ir konsoliduoti bendradarbiavimo šalyse partnerėse ir tarp jų ChBRB tinklus (arba kompetencijos centrus). Tinklo veikla organizuojama per regioninius sekretoriatus, kuriuose dalijamasi žiniomis ir keičiamasi patirtimi.
6. Finansavimo požiūriu Iniciatyva yra didžiausias veiksmas, vykdomas pagal Priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP)¹¹, ir didžiausia ES civilinė išorės saugumo programa. IcSP priemonė skirta spręsti konfliktų, taikos ir saugumo „klausimus, kurie negali būti veiksmingai išspręsti vykdamas kitas ES bendradarbiavimo priemones“¹².

⁸ SWD(2017) 278 *final* „Išsamus ES saugumo politikos vertinimas, pridedamas prie dokumento: Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai – Devintoji pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaita.

⁹ Bendra vizija, bendri veiksmai: stipresnė Europa. Visuotinė Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategija, 2016 m. birželio mėn.

¹⁰ 2017 m. metinė veiksmų programa dėl Priemonės, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, 5 straipsnio: Su ChBRB medžiagomis ar veiksniais susijusių grėsmių mažinimo ir pasirengimo joms veiksmų dokumentas.

¹¹ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 230/2014, kuriuo nustatoma priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (OL L 77, 2014 3 15, p. 1).

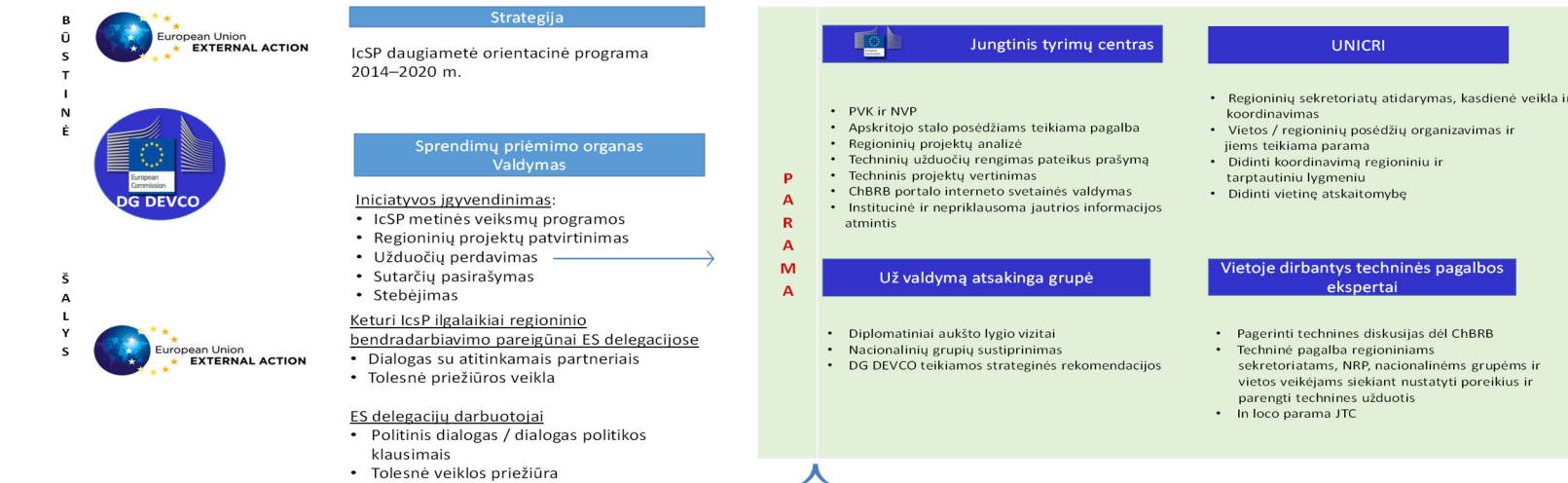
¹² Priemonės, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), 2014–2020 m. teminis strateginis dokumentas. 2014–2017 m. daugiamečių orientacinė programa (Priedas).

7. Inicijatyvos biudžetas 2009–2013 m. laikotarpiu sudarė 109 milijonus eurų, o 2014–2020 m. laikotarpiu – 130 milijonų eurų. Tai reiškia, kad metinis vidurkis tarp šių dviejų laikotarpių sumažėjo nuo 22 milijonų iki 19 milijonų eurų (žr. **I priedą**).

8. Inicijatyva pradėta vykdyti 2010 m. gegužės mėn.¹³ Mes išnagrinėjome jos struktūrą Specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2014: „Ar gali ES kompetencijos centrų inicijatyva veiksmingai prisidėti prie cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių grėsmių, kylančių už ES ribų, sumažinimo?“ Padarėme išvadą, kad ji gali tai padaryti, tačiau dar turi būti užbaigti keli elementai (žr. **II priedą**). Organizacinė Inicijatyvos struktūra, nors nuo paskutiniojo audito ir šiek tiek pakito, išlieka sudėtinga, kadangi ji remiasi plačiu ES įstaigų (Europos išorės veiksmų tarnybos „EIVT“, DG DEVCO, Jungtinio tyrimų centro „JTC“), ne ES veikėjų (Jungtinių Tautų tarpreregioninio nusikalstamumo ir justicijos mokslinių tyrimų instituto „UNICRI“, už valdymą atsakingos grupės, regioninių sekretoriatų, nacionalinių grupių), ChBRB ekspertų, civilinių ir karinių suinteresuotųjų šalių ir kitų tarptautinių organizacijų tinklu (žr. **1 diagramą**). Reikšmingiausias pokytis, užfiksuotas po mūsų paskutinio audito, yra didesnis JTC ir vietoje dirbančių, DG DEVCO pasamdytų ekspertų įsitraukimas į procesą.

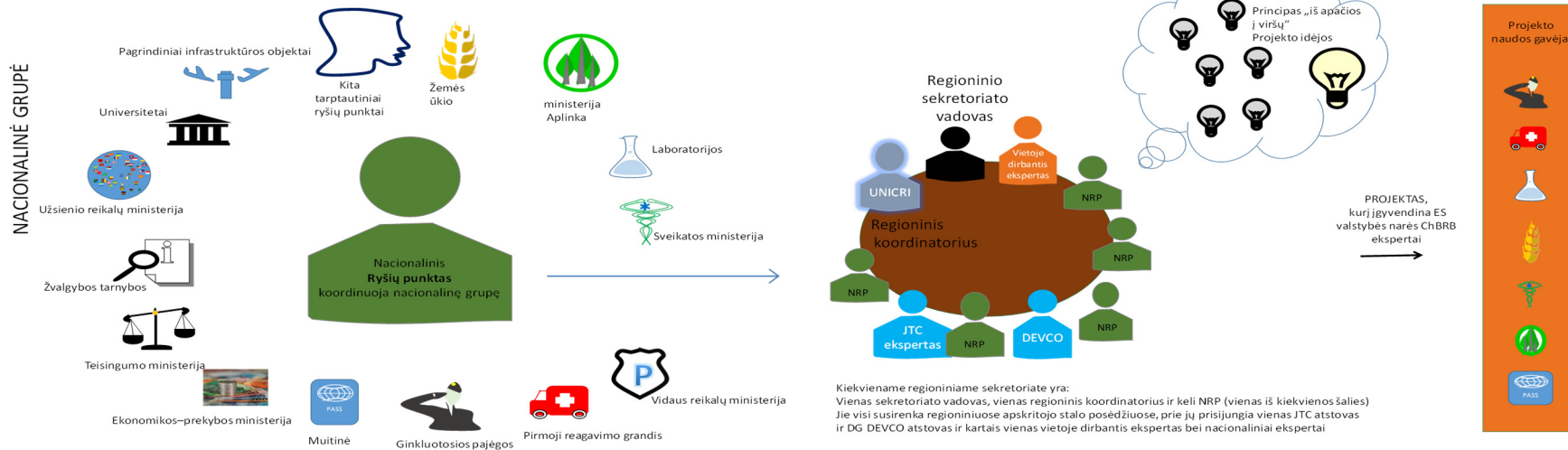
¹³ Bandomieji projektai ir planavimas buvo finansuojami pagal 2009 m. metinę grėsmių, susijusių su ChBRB medžiagomis ar veiksniais, mažinimo ir pasirengimo joms veiksmų programą.

1 diagrama. Kompetencijų centrų Iniciatyvos struktūros apžvalga

nacionaliniu lygmeniu

regioniniu lygmeniu

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

9. Ši organizacinė struktūra, apimanti daug ChBRB veikėjų ir suvienijanti metodą „iš viršaus į apačią“, nacionalinius ir regioninius metodus, paverčia Iniciatyvą unikaliu paramos mechanizmu. Šalių partnerių vyriausybės paskiria „nacionalinį ryšių punktą“ (NRP), kuris yra jų pagrindinis Iniciatyvos atstovas, atsakingas už ryšių su ChBRB suinteresuotosiomis šalimis nacionaliniu lygmeniu (nacionaline grupe, projektų naudos gavėjais ir kitais vietos veikėjais) ir tarptautiniu lygmeniu palaikymą.

10. Kompetencijos centrai yra pagrįsti aštuoniais regioniniais sekretoriatais (žr. **III priedą**). Regioniniai sekretoriatai yra bendradarbiavimo regioniniu ir tarptautiniu lygmeniu skatinimo ir palankių sąlygų jam sudarymo platforma. Jie palaiko ryšius su nacionaliniais ryšių punktais ir teikia jiems paramą savo regione, organizuoja regioninius apskritojo stalo posėdžius, sudaro palankias sąlygas informacijos mainams, tam tikru mastu stebi regioninę veiklą ir skatina Iniciatyvą.

AUDITO APIMTIS IR METODAS

11. Vienas pagrindinių šio ES ChBRB kompetencijų centrų Iniciatyvos veiksmingumo audito tikslų buvo atlikti tolesnę veiksmų, kurių ėmėsi EIVT ir Komisija, kad įgyvendintų Specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2014 pateiktas rekomendacijas, peržiūrą. Rekomendacijos buvo šios:

- a) sutelkti ES lėšas tose srityse, kurios yra labiausiai susijusios su ES saugumu;
- b) didinti regioninių sekretoriatų gebėjimus;
- c) didinti ES delegacijų vaidmenį;
- d) įtraukti šalis partneres į projektų inicijavimą ir įgyvendinimą;
- e) sumažinti laiko tarpą tarp projektų pasiūlymų ir projektų įgyvendinimo;
- f) pagerinti sprendimų priėmimo įstaigų ir įgyvendinimo įstaigų bendradarbiavimą.

12. Nors atlikdami savo ankstesnįjį auditą daugiausia dėmesio skyrėme Iniciatyvos struktūrai, šį kartą mes išplėtėme savo audito apimtį, kad galėtume įvertinti rizikos valdymo metodą, Iniciatyvos įgyvendinimą šalyse partnerėse bei stebėjimo ir vertinimo sistemas. Mes siekėme atsakyti į klausimą: „Ar ES kompetencijos centrų Iniciatyva reikšmingai prisidėjo prie cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių grėsmių, kylančių už ES ribų, sumažinimo?“

13. Siekdami atsakyti į šį klausimą, mes nagrinėjome šiuos tris smulkesnius klausimus:

- g) Ar Komisija ir EIVT laikėsi tinkamo rizikos valdymo metodo?
- h) Ar Iniciatyva patenkinamai išplėtotą šalyse partnerėse?
- i) Ar įdiegtos veiksmingos stebėjimo ir vertinimo sistemos siekiant nustatyti, vertinti Kompetencijos centrų Iniciatyvos rezultatus ir teikti apie juos ataskaitas?

14. Savo auditą atlikome 2017 m. vasario–spalio mėn. Peržiūrėjome patvirtinamuosius dokumentus ir surengėme interviu su Komisijos (DG DEVCO, JTC, DG ECHO, DG NEAR ir DG HOME), EIVT, UNICRI, už valdymą atsakingos grupės atstovais bei Briuselyje surengto 5-ojo tarptautinio nacionalinių ryšių punktų posėdžio dalyviais.

15. Savo audito vizitus surengėme trijose šalyse partnerėse: Gruzijoje (2017 m. birželio mėn.), Jordanijoje ir Libane (2017 m. rugsėjo mėn.). Šios šalys yra Kaimynystės politikos, Iniciatyvos prioritetinės srities, dalis, o pirmosios dvi šalys priima regioninius sekretoriatus¹⁴. Interviu surengėme su regioninių sekretoriatų vadovais, regioniniais koordinadoriais, vietoje dirbančiais techninės pagalbos ekspertais, nacionaliniais ryšių punktais, ES delegacijomis, 15 projektų naudos gavėjų ir 3 ES rangovais (projektų vykdytojais). Siekdami gauti bendro pobūdžio informacijos apie Iniciatyvą, apklausėme visus (8) regioninius sekretoriatus ir į imtį įtrauktas kitas suinteresuotąsias šalis (išvardytas toliau). Mes išanalizavome visus atsakymus raštu, gautus iš:

- i) regioninių sekretoriatų (atsakė 5 iš 8);
- ii) nacionalinių ryšių punktų (atsakė 11 iš 18);
- iii) ES delegacijų (atsakė 14 iš 18);
- iv) projektų vykdytojų (atsakė 6 iš 7);
- v) ES ChBRB informacijos centrų (atsakė 5 iš 10).

¹⁴ Pietryčių ir Rytų Europos bei Artimųjų Rytų regioninius sekretoriatus.

PASTABOS

Vis dar turi būti užtikrintas rizika pagrįstas veiklos prioritetų nustatymas

Būtina nedelsiant nustatyti veiklos ir išlaidų prioritetus

16. Siekdami užtikrinti geriausią ribotų išteklių panaudojimą, savo Specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2014 rekomendavome pirmenybę teikti finansavimui srityse, kurios yra labiausiai susijusios su ES saugumu. Pasak DG HOME, daugiausia tiesioginių ChBRB grėsmių ES saugumui kyla Vidurio Rytuose ir Rytų partnerystės šalyse¹⁵, po to eina Šiaurės Afrikos šalys, kurios visos kartu sudaro 20 % šalių partnerių. Nepaisant to, DG DEVCO geografiniai prioritetai (Pietryčių ir Rytų Europa, Vidurio Rytai, Šiaurės Afrikos Sahelis, Afrikos Atlanto vandenyno pakrantė, Rytų ir Centrinė Afrika) apima 70 % partnerių šalių, kurių dauguma nėra traktuojamos kaip keliančios daugiausia tiesioginių ChBRB grėsmių ES.

17. DG DEVCO ir EIVT iš tikrųjų paskatino daugiau šalių partnerių prisijungti prie Iniciatyvos. Todėl šalių partnerių skaičius vis augo užuot sutelkus pastangas būtų sutelktos į mažesnį šalių skaičių¹⁶. 2017 m. spalio mėn., nuo mūsų paskutiniojo audito šalių partnerių skaičius išaugo 15, t. y. nuo 43 padidėjo iki 58 (žr. **IV priedą**), o susidomėjimas Iniciatyva vis auga¹⁷. Kadangi ištekliai yra riboti, geografinė plėtra reiškia, kad šaliai vidutiniškai skiriama mažiau galutinės pagalbos.

18. Tuo metu, kai buvo rengiama Specialioji ataskaita Nr. 17/2014, mes nagrinėjome pirmųjų 40 projektų atrankos ir įgyvendinimo sistemas. Mes palyginome projektams nuo 1 iki 40 (pirmas laikotarpis) ir projektams nuo 41 iki 60 (antras laikotarpis) skirtą finansavimą. **2 diagramoje** parodyta, kad Pietryčių ir Rytų Europa, kuriai teikiamas ES prioritetas, yra didžiausia bendra projektams skirtų lėšų gavėja (21 %), tačiau pastaruoju laikotarpiu ji gavo

¹⁵ Armėnijoje, Azerbaidžane, Baltarusijoje, Gruzijoje, Moldovoje ir Ukrainoje.

¹⁶ 2017 m. prie Iniciatyvos prisijungė Etiopija, Kuveitas, Pakistanas ir Siera Leonė, o Mongolija prie jos prisijungė 2018 m. kovo mėn.

¹⁷ Kazachstanas pareiškė susidomėjimą prie jos prisijungti.

mažiau. Nuo 41 projekto didžiausia naudos gavėja yra Afrikos Atlanto vandenyno pakrantė, kuri, išskyrus Maroką, nėra Kaimynystės politikos dalis. Pietryčių Azijos regionas yra trečiasis pagal dydį finansų gavėjas, tačiau jis nėra viena iš didžiausio prioriteto rizikos zonų. Nors grėsmės Vidurio Rytuose ir Šiaurės Afrikos Sahelyje (žr. **16 dalį**)¹⁸ yra didesnės, šie regionai (išskyrus Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos regioną) antruoju laikotarpiu gavo mažiausią lėšų dalį. Iš viso jie gavo atitinkamai 13 % ir 9 % projektams skirtų lėšų. Regionai, keliantys daugiausia tiesioginių ChBRB grėsmių ES (žr. **16 dalį**), iš viso gavo 43 % bendrų projektams skirtų asignavimų. Todėl projektai nėra suskirstyti pagal svarbą remiantis grėsmėmis, susijusiomis su geografine vieta. Tai prieštarauja mūsų ankstesnei rekomendacijai, kurią Komisija buvo patvirtinusi.

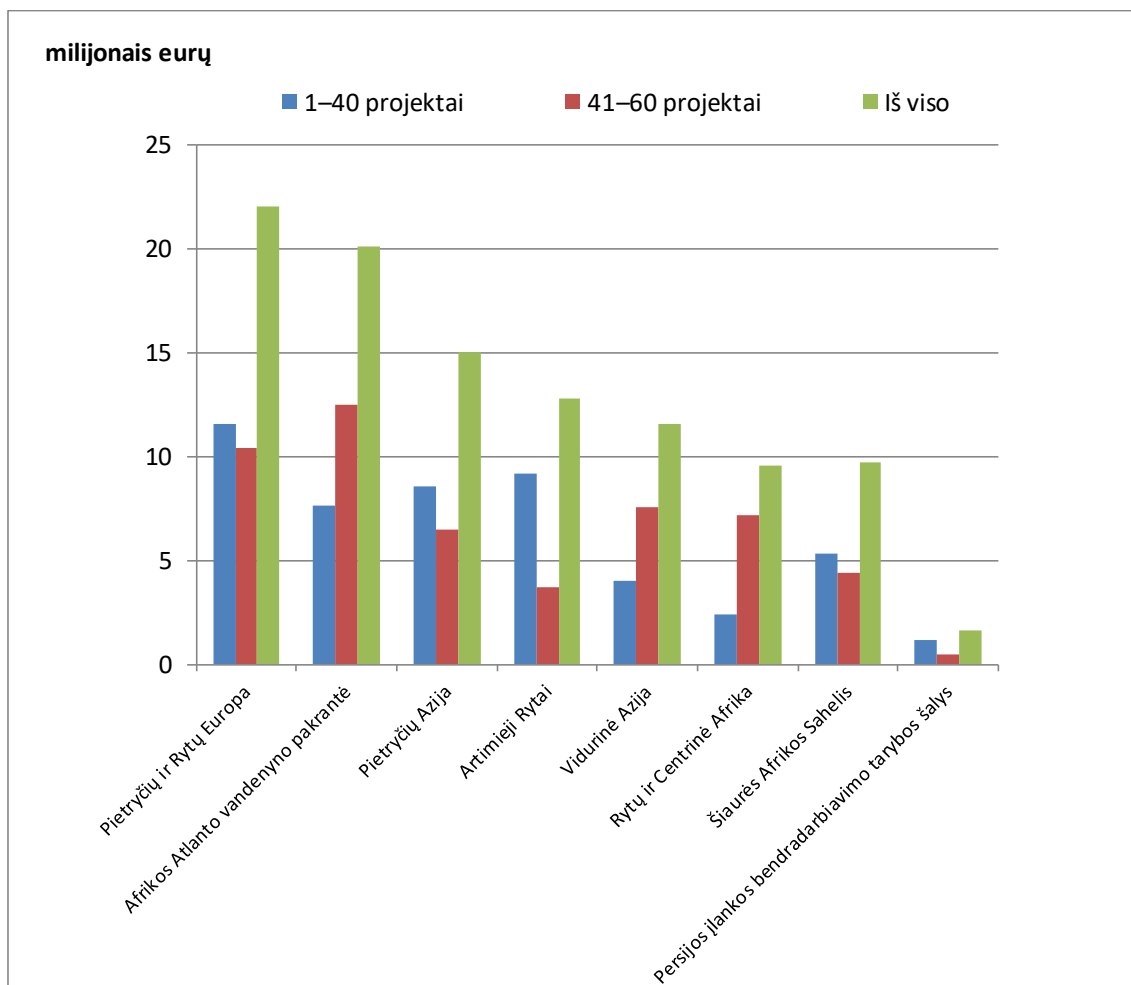
19. Regionai, laikydamiesi paklausa grindžiamo požiūrio arba metodo „iš apačios į viršų“¹⁹, teikia projektų pasiūlymus DG DEVCO. Vis dėlto Komisija atranka projektus, kuriuos finansuos, tačiau netaiko rizika pagrįstų atrankos kriterijų, nepaisant to, kad jos pačios darbiniam dokumente pareiškta, jog užtikrinant ES saugumą daugiau naudos būtų gauta dažniau naudojantis grėsmių ir pavojų vertinimais²⁰. Vietoj to projektų pasiūlymai yra priimami pirmumo tvarka, kuri, kaip Komisija tikisi, paskatins konkurenciją tarp regionų. Iš tikrųjų Iniciatyvos lėšos yra išskirstytos didesniam skaičiui šalių partnerių.

¹⁸ Stokholmo tarptautinis taikos tyrimų institutas, 2017 m. kasmetinis leidinys.

¹⁹ Šalys partnerės (nacionalinė grupė) nustato konkrečius su jų šalimi susijusius poreikius ir regioniniu lygmeniu aptaria veiksmus, kurie galėtų būti vykdomi siekiant pašalinti panašaus pobūdžio ChBRB grėsmes ir pavojus.

²⁰ SWD(2017) 278 *final* 1/2 DALIS, p. 13.

2 diagrama. Finansiniai asignavimai pagal regioną nuo 2010 m. iki 2017 m. spalio mėn.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis iš CRIS ir ChBRB portalo paimtais ir JTC pateiktais duomenimis.

20. Be to, teminėms sritims prioriteto nesuteikiama. Nors prevencinės priemonės buvo svarbiausia pradinės ES ChBRB vidaus politikos dalis²¹, IcSP teisinėje sistemoje²² nenurodyta, kurioms išorės padarinių mažinimo priemonėms (parengčiai, prevencijai, aptikimui ar atsakui) turėtų būti suteiktas prioritetas. Tačiau DG HOME ir DG DEVCO ekspertai kaip pirmą etapą rekomenduoja, kad ChBRB medžiagos turėtų būti nustatytos ir apsaugotos. Mes

²¹ Tarybos išvados dėl cheminio, biologinio, radiologinio ir branduolinio (ChBRB) saugumo Europos Sąjungoje didinimo – ES ChBRB saugumo veiksmų planas. 2009 m. lapkričio 12 d., dok. 15 505/1/09 REV 1.

²² Reglamentas (ES) Nr. 230/2014.

Priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), 2014–2020 m. teminis strateginis dokumentas.

nustatėme tik tris projektus, kuriuos vykdant daugiausia dėmesio buvo skiriama ChBRB įrenginių ir su jais susijusių medžiagų nustatymui. Be to, tik penkiais projektais iš 66, o jie sudaro 9 % išlaidų, buvo išimtinai sprendžiama cheminių medžiagų keliamų grėsmių problema (žr. **V priedą**), nors ES žvalgybos ir situacijų centras (INTCEN) šią grėsmę įvardijo kaip grėsmę, kuri, labiausiai tikėtina, pasitvirtins.

21. 2017 m. Komisija pradėjo naudoti Iniciatyvą, siekdama išspręsti daugiau su saugumu susijusių klausimų, kaip antai kovos su terorizmu, kovos su kibernetiniais nusikaltimais, ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos, kovos su prekyba falsifikuotais vaistais, jūrų saugumo ir sprogmenų klausimus. Kadangi Iniciatyvos išteklių yra riboti, Komisija ketina šias naujas veiklos rūšis finansuoti iš kitų biudžeto eilučių, tuo pat metu pasinaudodama Kompetencijos centrų struktūromis. Tačiau priemonių, būtinų siekiant pašalinti tradicines ChBRB grėsmes, skaičius vis dar yra didelis²³. Nacionaliniai ryšių punktai ChBRB srityje sutelkė savo pastangas ir tikisi sulaukti rezultatų. Tam, kad Iniciatyvos apimtis buvo padidinta aprėpiant ir kitas temines sritis, būtinas papildomas darbas, tuo tarpu, kai ChBRB srityje dar daug ką reikia atlikti.

²³ Pagal analogiją pirmajame ChBRB veiksmų plane buvo reikalaujama, kad ES valstybės narės vykdytų 124 su prevencija, aptikimu, parengtimi ir atsaku susijusius veiksmus.

Šalių partnerių poreikių ir prioritetų nustatymas vis dar trunka per ilgai; šis procesas nepagrįstas sistemingais rizikos vertinimais

22. JTC yra parengęs šalims partnerėms skirtą poreikių vertinimo klausimyną (PVK). Klausimai buvo bendro pobūdžio ir susiję su tokiomis temomis kaip nacionalinės teisinės sistemos, institucinės sistemos, reglamentuojančios ChBRB medžiagų ir įrenginių saugą ir saugumą, buvimas šalyje partnerėje. Grėsmių koncepcija nebuvo įtvirtinta JTC metodikoje ir nebuvo pakankamai gairių, kaip grėsmes reikėtų nustatyti ir suskirstyti pagal svarbą. Šiuo klausimynu nustatyti trūkumai yra ChBRB nacionalinio veiksmų plano (NVP), skirto šioms grėsmėms šalinti, rengimo pagrindas.

23. JTC ekspertai padėjo šalių partnerių ChBRB nacionalinėms grupėms²⁴ atsakyti į šiuos klausimus, tačiau PVK išlieka šalių partnerių atliekamas savęs įvertinimas. Tam, kad būtų atliktos PVK ir NVP užduotys, Komisija nacionalinėms grupėms rekomenduoja įtraukti labai įvairių ministerijų (žr. **1 diagramą**) ir kitų pripažintų ryšių punktų atstovus²⁵. Mūsų analizė rodo, kad nacionalinės grupės sistemingai neįtraukdavo ekspertų iš visų ChBRB sričių.

24. Iki 2017 m. spalio mėn. PVK buvo užbaigusios 26 šalys partnerės iš 58 (45 %), o NVP buvo parengusios tik 18 šalių partnerių (31 %). Keturios šalys partnerės tai padarė netaikydamos PVK metodikos (žr. **1 priedą**).

25. Viena iš priežasčių, kodėl ne visos šalys partnerės yra įvykdžiusios PVK / NVP procesus yra ta, kad tai yra savanoriška užduotis, kuriai būtina politinė valia. Kita priežastis, kodėl savo PVK ir NVP buvo užbaigęs ribotas skaičius šalių partnerių, yra tam tikrose šalyse partnerėse vyraujantis politinis nestabilumas, komplikuojantis planavimą. Galiausiai, JTC negalėjo pakankamai greitai atsakyti į visus prašymus suteikti PVK / NVP pagalbą.

²⁴ Nacionalinės ChBRB grupės vykdo tolesnį darbo koordinavimą ir savo šalyse dalijasi informacija su tokiomis institucijomis kaip ministerijos, agentūros bei mokslinių tyrimų ir švietimo įstaigos, įvairiais lygmenimis susijusios su ChBRB grėsmių mažinimu.

²⁵ Pavyzdžiui, INTERPOL, Pasaulio sveikatos organizacijos, JT Saugumo Tarybos 1540 komiteto, Biologinių ir toksinių ginklų konvencijos, Maisto ir žemės ūkio organizacijos, Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos, Tarptautinės atominės energijos agentūros, Stichinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencijos, pasirengimo joms ir reagavimo į jas programos ir kt. ryšių punktų.

26. Vis didėjantis reikalavimas šalims partnerėms atlikti su PVK / NVP susijusias užduotis ir tebevykstantis Iniciatyvos apimties plėtimas neabejotinai daro spaudimą JTC žmogiškiems ištekliams. Iniciatyvai skirti ištekliai buvo sumažinti nuo 200 vienam asmeniui tenkančių mėnesių 2015 m. iki 105 vienam asmeniui tenkančių mėnesių 2017 m. Dėl JTC negebėjimo susidoroti su savo darbo krūviu smarkiai vėluojama rengti praktinius seminarus. 2017 m. spalio 31 d. tam, kad būtų surengtas PVK arba NVP praktinis seminaras po to, kai būdavo užpildytas prašymas arba dalyvauta ankstesniame praktiniame seminare, buvo vidutiniškai laukiama 19 mėnesių. Yra rizika, kad jei PVK ir NVP užduotys nebus vykdomos laiku, įgytas pagreitis išnyks, todėl sumažės Iniciatyvos patikimumas.

Kai kurie Iniciatyvos aspektai šalyse partnerėse pakankamai išnagrinėti**Iniciatyva padėjo sustiprinti ChBRB valdymą šalyse partnerėse ir padidinti regioninį bendradarbiavimą, ...**

27. Pagrindiniai du Iniciatyvos laimėjimai yra ChBRB nacionalinių grupių subūrimas ir regioninio bendradarbiavimo inicijavimas. Praėjo daug laiko, kol buvo sukurtos nacionalinės struktūros, ir taip užvilktas veiklos įgyvendinimas. Tačiau iki 2017 m. spalio mėn. didžioji dauguma šalių (žr. ***Į priedą***) buvo paskyrusios nacionalinį ryšių punktą ir subūrusios nacionalinę grupę, siekdamos užtikrinti tarpžinybinį bendradarbiavimą ir pagerinti nacionalinį ChBRB valdymą. Vykdam PVK ir NVP užduotis valdymas yra dar labiau sustiprintas (žr. ***22 ir 24 dalis***).

28. Regioniniai sekretoriatai²⁶ padeda šalims partnerėms vertinti ir atsižvelgti į savo poreikius bei sudaro palankias sąlygas juos koordinuoti. Jie prisideda prie ChBRB tinklo kūrimo. Tačiau Specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2014 mes atkreipėme dėmesį į tai, kad jiems trūko techninės kompetencijos. DG DEVCO visiškai įgyvendino mūsų rekomendaciją, į septynis regioninius sekretoriatų komandiravęs šešis vietoje dirbančius techninės pagalbos ekspertus (kurie yra žinomi kaip „OSA“ ir kurie toliau vadinami „vietoje dirbančiais ekspertais“)²⁷. Šie vietoje dirbantys ekspertai, teikdami techninę pagalbą nacionalinėms grupėms, nacionaliniams ryšių punktam ir regioniniams sekretoriatams, prisideda prie ChBRB valdymo stiprinimo šalyse partnerėse. Jie organizuoja mokymo kursus, pratybas, palengvina nacionalinių grupių susitikimų rengimą bei rengia PVK ir NVP praktinius seminarus ir juose dalyvauja. Jie taip pat prisideda prie regioninio bendradarbiavimo gerinimo formuluodami poreikius ir projektus, rengdami technines užduotis ir stebėdami regioninių projektų įgyvendinimą. Šalys partnerės teigiamai vertina šiuos vietoje dirbančius ekspertus.

²⁶ Regioninius sekretoriatų sudaro vienas sekretoriato vadovas ir vienas UNICRI regioninis koordinatorius.

²⁷ Vienas vietoje dirbantis ekspertas atsakingas už du regionus: Šiaurės Afrikos Sahelį ir Artimuosius Rytus.

29. Regioniniai sekretoriatai taip pat pagerino bendradarbiavimą su kitomis tarptautinėmis organizacijomis ir koordinavimą su jomis²⁸ (žr. **1 langelis**) Pavyzdžiui, regioniniai sekretoriatai padėjo šešioms šalims partnerėms gauti paramą iš Biologinių ir toksinių ginklų konvencijos įgyvendinimo rėmimo padalinio.

1 langelis. Bendradarbiavimo su kitomis tarptautinėmis organizacijomis didinimas

Pasibaigus Ebolos krizei, 2017 m. spalio mėn. G7 pasaulinei partnerystei pirmininkaujanti Italija ir ES ChBRB kompetencijos centrai surengė praktinį seminarą su 11 Afrikos šalių, kurio tikslas – nustatyti priemones, skirtas sumažinti biologinės saugos ir biologinio saugumo Afrikoje grėsmes.

Pirmą kartą poreikių vertinimai ir veiksmų planai, parengti vadovaujantis keliomis tarptautinėmis iniciatyvomis ir įsipareigojimais²⁹, buvo palyginti, ir taip sudarytos sąlygos koordinuoti ir konsoliduoti su įvairiomis iniciatyvomis susijusią informaciją. DG DEVCO planuoja yra ir toliau vykdyti šią užduotį siekiant dar labiau suderinti priemones, skirtas įgyvendinti pagrindinius biologinės saugos ir biologinio saugumo prioritetus imantis būsimų veiksmų.

30. Specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2014 mes nurodėme, kad šalys partnerės buvo nepakankamai įsitraukusios į projektų atranką, nors Iniciatyvos pobūdis turėjo būti „iš apačios į viršų“.

31. Nuo 33 projekto (2013 m. kovo mėn.) projektai yra aptariami regioninių apskritojo stalo posėdžių metu, o DG DEVCO yra pasiūlęs dvigubai daugiau projektų „iš apačios į viršų“³⁰ (20 nei projektų „iš viršaus į apačią“ (9) (žr. **VI priedą**). Bent pusės projektų atveju³¹ jų įgyvendinime dalyvauja vietos ekspertai. Mūsų ankstesnėje Specialiojoje ataskaitoje

²⁸ Pasaulio sveikatos organizacija, Biologinių ir toksinių ginklų konvencija, Cheminio ginklo uždraudimo konvencija, Interpolu ir Jungtinių Tautų Saugumo Taryba.

²⁹ ES ChBRB kompetencijos centrų iniciatyva, Pasaulio sveikatos organizacijos Tarptautinėms sveikatos taisyklėmis, Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucija 1540 ir Biologinių ir toksinių ginklų konvencija.

³⁰ Mūsų audito apimtis buvo išplėsta, į ją įtraukiant projektą Nr. 60. Tačiau atlikdami šiuos skaičiavimus mes taip pat atsižvelgėme į visus projektus iki projekto Nr. 66. Vietoje vykdyti techninės pagalbos projektai nebuvo įtraukti.

³¹ Neįtraukiant techninės pagalbos vietoje ir įrangos tiekimo sutarčių.

Nr. 17/2014 pateikta rekomendacija yra visiškai įgyvendinta. Inicijatyvos projektai dabar skatina didesnį vietos nuosavybės jausmą ir bendro sutarimo kultūrą.

32. Laikotarpis nuo projektų pasiūlymų iki projektų įgyvendinimo, kurį rekomendavome sutrumpinti, vis dar yra ilgas (žr. **VI priedą**); jis vidutiniškai siekia daugiau kaip 18 mėnesių. Komisija neseniai pakeitė konkrečių naudos gavėjų poreikių nustatymo metodą, bet dar anksti nustatyti, kiek šis naujas metodas pagreitins projektų veiklos pradžią. Todėl mes darome išvadą, kad rekomendacija yra iš dalies įgyvendinta.

33. Regioniniai veiksmų planai dar neparengti. Užbaigti nacionaliniai veiksmų planai paskatino diskusijas dėl galimos regioninės veiklos / projektų. Be to, regioniniai sekretoriatai, kuriems kartais talkina vietoje dirbantys ekspertai, siekdami nustatyti regioninius prioritetus, renka ir konsoliduoja informaciją apie nacionalinius poreikius. Trijuose regionuose dėl padidėjusio pasitikėjimo ir didesnio nuosavybės jausmo pradėjo ryškėti vietinis regioninis metodas (žr. **2 langelį**).

2 langelis. Regioninių poreikių nustatymas

2016 m. balandžio mėn. visų Pietryčių Azijos šalių partnerių nacionaliniai ekspertai pirmą kartą susirinko, kad aptartų regioninius prioritetus (remdamiesi PVK, NVP, ankstesnių / tebevykdomų projektų analize ir prioritetų sąrašu). Posėdžio metu buvo pateikti septyni regioniniai projektų pasiūlymai. Nors tai yra teigiamas plėtojamos iniciatyvos rodiklis, reikėjo atlikti reikšmingą pasiūlymų peržiūrą, todėl buvo priimtas sprendimas nuo 2018 m. regione paskirti vietoje dirbantį ekspertą.

Pietryčių ir Rytų Europos sekretoriatas išanalizavo regione esančius NVP, ankstesnius projektų pasiūlymus, įskaitant tuos pasiūlymus, kurie buvo atmesti. Jie taip pat paragino nacionalinius ryšių punktus, kad šie pateiktų savo prioritetų sąrašą. Regionas, remdamasis šia informacija, 2016 m. patvirtino regioninę strategiją, kurioje buvo pateikta 10 prioritetų. Regionas baigia rengti projekto pasiūlymo dėl cheminių ir biologinių atliekų tvarkymo techninę užduotį.

Afrikos Atlanto vandenyno pakrantėje nacionaliniai ryšių punktai įvertino, kad projektų vykdytojų veikla neatitinka vietos poreikių, kadangi techninės užduotys nebuvo pakankamai sukonkretintos. Buvo pasamdyti vietos ekspertai, kad surinktų informaciją, išanalizuotų ir apibrėžtų faktinius

poreikius ir parengtų projektų pasiūlymus. Dviejų pastarojo meto projektų pasiūlymų³² techninės užduotys buvo parengtos remiantis šiuo pagrindu. Dėl šios praktikos galėtų sutrumpėti pradinis etapas.

34. Buvo gauti kai kurie arba visi suplanuoti projektų išdirbiai. Dauguma projektų apėmė mokymus nuo bendro įvado ir informuotumo didinimo iki labiau operatyvinio pobūdžio gebėjimų stiprinimo. Projektai kartais aprėpdavo mokomuosius vizitus į ES valstybes nares, jų metu būdavo tiekiami ChBRB įranga, rengiama mokomoji medžiaga, kaip antai vadovai, geriausios praktikos gairės, metodiniai vadovai ir nacionaliniai atsako planai – jie būdavo pasitelkiami priimant teisės aktus ir taisykles arba juos peržiūrint (žr. **3 langelį**).

3 langelis. Apdovanojimai už sėkmės istoriją

Nacionaliniai ryšių punktai ir regioninių sekretoriatų vadovai yra skatinami remti Iniciatyvos sėkmės istorijas. Už kai kuriuos tokio pobūdžio laimėjimus buvo iškilmingai pagerbiama kompetencijos centrų apdovanojimais, įteiktais 5-ojo metinio NRP susitikimo metu.

Zambija gavo prizą už didžiausios apimties nacionalinę sėkmės istoriją, t. y. už tai, kad ji persvarstė nacionalinę ChBRB rizikos valdymo teisinę sistemą. To rezultatas – 2015 m. parengtas kovos su terorizmu dalinio pakeitimo aktas Nr. 2, kurį taikant buvo įsteigtas nacionalinis kovos su terorizmu centras, kurio įgaliojimai, be kita ko, apėmė gebėjimus aptikti ChBRB grėsmes, jas kontroliuoti ir į jas reaguoti.

35. Praktinius užsiėmimus ir simuliacines pratybas vietoje³³, vykdomus pagal Iniciatyvą, labai vertina šalys partnerės³⁴ (žr. **4 langelį**). Apklaustieji asmenys teigė, jog jie norėtų, kad būtų finansuojama daugiau pratybų vietoje (surengiant atitinkamus išankstinius mokymus), kurias jie traktuoja kaip geriausią praktinio mokymosi formą.

³² Dėl pavojingų prekių gabenimo ir maisto saugos.

³³ Praktinius užsiėmimus sudaro dalyvių diskusijos siekiant nustatyti ir siūlyti reagavimo veiksmus. Pratybų vietoje metu testuojami operaciniai gebėjimai reaguoti į ChBRB incidentą.

³⁴ Pavyzdžiui, projektai Nr. 4, 9, 17, 21, 22, 23, 33, 34, 42, 44, 46 ir 47.

4 langelis. FALCON I praktiniai užsiėmimai

Paskutinis regionas, prisijungęs prie Iniciatyvos, buvo Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos šalys. Nors jokio regioninio projekto dar nėra parengta, regioninis sekretoriatas regione pradėjo aktyviai veikti, kai 2016 m. vasario mėn. surengė praktinį seminarą ir praktinius užsiėmimus, kurių metu daugiausia dėmesio buvo skiriama branduolinių medžiagų aptikimui ir reagavimui į jas ir kuriuos daugiausia finansavo Jungtiniai Arabų Emyratai ir Pasaulinė kovos su branduoliniu terorizmu iniciatyva. Pirmosios tokio pobūdžio FALCON pratybos buvo parengtos siekiant padidinti regioninį bendradarbiavimą ir dalijimąsi informacija bei pagerinti nacionalinius kiekvienos šalies patvirtintus scenarijus³⁵. Pasaulinės kovos su branduoliniu terorizmu iniciatyvos, Tarptautinės atominės energijos agentūros ir Pasaulio muitinių organizacijos atstovai renginyje dalyvavo stebėtojų teisėmis.

Antrąsias pratybas planuojama surengti 2018–2019 metais. FALCON II daugiausia dėmesio pirmiausia bus skiriama radiologinių medžiagų aptikimo ir reagavimo į jas gebėjimų stiprinimui, o vėliau – praktiniams užsiėmimams ir pratyboms vietoje.

... tačiau svarbios kliūtys vis dar trukdo visiškai išnaudoti Iniciatyvos potencialą

36. Nepaisant ankstesniame skirsnyje nurodytų pasiekimų, tebekyla didelių kliūčių. Šios kliūtys neleidžia visiškai išnaudoti Iniciatyvos potencialo siekiant sukurti tarpusavyje susijusią ChBRB bendruomenę nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis.

... šalyje partnerėje

37. Nemažai veiksmų neigiamai paveikė tai, kaip šalyse partnerėse buvo stiprinamas ChBRB valdymas ir mažinamos grėsmės. Jie apėmė nacionalinės grupės apskritai ir NRP konkrečiai įgaliojimų ir teisinio statuso apribojimus. Kitos kliūtys buvo galimybių susisiekti su nacionalinių grupių nariais nebuvimas, politinis nestabilumas ir finansavimo trūkumas. Vietoje dirbantys ekspertai keliose šalyse palengvino nacionalinių grupių susitikimų organizavimą, tačiau ši parama nėra tvari ilguoju laikotarpiu.

³⁵ Šį renginį surengė Jungtiniai Arabų Emyratai, o jame dalyvavo Jordanijos Hašimitų Karalystės, Maroko Karalystės, Kataro Valstybės, Saudo Arabijos Karalystės, Kuveito Valstybės, Omano Sultonato ir Bahreino Karalystės atstovai.

38. Nacionaliniai ryšių punktai yra svarbūs tinklo veikėjai, kadangi jie koordinuoja ChBRB suinteresuotųjų šalių jų atitinkamose šalyse atliekamą darbą ir yra Iniciatyvos nacionaliniai informacijos centrai. Komisija ketina padaryti taip, kad jie taptų vienu visų su ChBRB susijusių klausimų kontaktiniu centru. Tačiau nacionalinę grupę sudarančios įvairios institucijos ir jų pačių vyriausybės jiems dažnai nesuteikia pakankamai svarbos ir įgaliojimų.

39. Nuo tos dienos, kai buvo paskelbta Specialioji ataskaita Nr. 17/2014, DG DEVCO ilgalaikius regioninio bendradarbiavimo IcSP pareigūnus nusiuntė tik į keturias ES delegacijas³⁶ (Nairobi, Manilą, Dakarą ir Islamabadą). Pirmosios dvi iš šių šalių priima regioninius sekretoriatų, o likusios dvi – ne. Ilgalaikiai regioninio bendradarbiavimo IcSP pareigūnai palaiko ryšius ir kitomis ES delegacijomis regionuose, kuriuose jie yra įkurdinti. Tačiau jų atsakomybė apima ne tik ChBRB klausimus, bet ir kitą saugumo veiklą³⁷.

40. ES delegacija labiau dalyvauja skatindama Iniciatyvą ir sutelkdama politinę valią šalyje ir regionuose, tačiau šis dalyvavimas vis dar yra nepakankamas. ChBRB klausimai nebuvo sistemingai įtraukiami į dialogą politikos klausimais, saugumo ar politinį dialogą. Jų teikiamos informacijos mastas dažnai priklausydavo nuo ilgalaikių regioninio bendradarbiavimo IcSP pareigūnų buvimo regione. Kai kuriose šalyse ES delegacijos dalyvavimas sprendžiant ChBRB klausimus prioritetiniuose regionuose nebuvo užtikrintas. Iš esmės mes manome, kad EIVT ir Komisija mūsų ankstesnę rekomendaciją įgyvendino iš dalies.

... arba regione ir už jo ribų

41. Mūsų bendra analizė parodė, kad vykdant daugumą projektų regioninis bendradarbiavimas nebuvo nustatytas kaip pirminis tikslas, kadangi visos šalys partnerės visų pirma nori tenkinti savo poreikius. Nors yra aiškus poreikis suderinti nacionalinių ChBRB grėsmių mažinimo gebėjimų plėtojimą ir regioninio bendradarbiavimo stiprinimą, projektų,

³⁶ Amanui paskirta ilgalaikė regioninio bendradarbiavimo IcSP pareigūno pareigybė yra perkelta į DG NEAR.

³⁷ Kaip antai kovą su terorizmu, ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugą ir kovą su neteisėta prekyba.

apie kuriuos mes turėjome pakankamai informacijos, nacionalinės ir regioninės veiklos santykis buvo 70:30.

42. ChBRB tinklų stiprinimas nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis yra vienas iš pagrindinių reikalavimų siekiant užtikrinti tinkamą atsaką įvykus su ChBRB medžiagomis susijusiam incidentui. Inicatyva siekiama šalims partnerėms padėti bendradarbiauti ir vykdyti bendrus veiksmus. Tačiau regioninė sąveika nebuvo dažnai užtikrinama. Regioniniai apskritojo stalo posėdžiai (žr. **1 diagramą** ir **I priedą**), kurių metu aptariami projektai, paprastai rengiami dukart per metus, tačiau nacionaliniai ekspertai kviečiami tik kartą, ir taip apribojamos turimos ekspertinės žinios. DG DEVCO taip pat organizuoja metinį posėdį vien tik su regioninių sekretoriatų vadovais. Nacionalinių ryšių punktų atstovai ir vietoje dirbantys ekspertai yra pareiškę, kad būtina rengti daugiau reguliarių regioninių posėdžių, kviesti tarptautinius ekspertus, organizuoti trumpus praktinius seminarus / mokymus ir vykdyti daugiau praktinių užsiėmimų ir pratybų vietoje.

43. Šiuo metu ChBRB srityje nėra diskusijų su šalimis partnerėmis forumo arba erdvės, kurioje būtų dalijamasi gairėmis, geriausios praktikos pavyzdžiais, tyrimais ar iš tarptautinių organizacijų įgyta patirtimi arba patirtimi, įgyta vykdamas pagal kitas programas (pavyzdžiui, Nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo programą, 7-ąją mokslinių tyrimų bendrąją programą, Vidaus saugumo fondą (policija) ir programą „Horizontas 2020“) finansuojamus ES projektus.

... nagrinėjant kitas finansavimo galimybes

44. Iniciatyvos ateitis didžia dalimi priklauso nuo to, kaip bus įgyvendinti nacionaliniai veiksmų planai. Šiuose NVP išvardyta daug priemonių (pavyzdžių pateikta **V priede**), kurios negali būti visapusiškai įvykdytos naudojant vien tik nacionalinius biudžetus arba Iniciatyvos išteklius, tuo tarpu yra ir kitų finansavimo šaltinių (pavyzdžiui, Europos kaimynystės priemonė, Europos plėtros fondas arba Bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonė), kurie gali būti panaudoti.

45. NVP yra svarbiausias palankių sąlygų paramos teikėjų koordinavimui ChBRB srityje sudarymo, taigi ir tolesnių išteklių skyrimo nacionaliniams gebėjimams stiprinti dokumentas (žr. **5 langelį**).

5 langelis. Gruzijos nacionalinio veikslių plano rengimas

2015 m. Gruzija patvirtino savo 2015–2019 m. ChBRB nacionalinį veikslių planą. Nors jis nebuvo parengtas naudojantis Iniciatyvos poreikių vertinimo metodika, Gruzijos NVP buvo vienas pirmųjų šalių partnerių patvirtintų planų.

Jame pateikta 30 prioritetų ir 118 konkrečių priemonių. Gruzijos tarpžinybinė koordinavimo taryba susirenka kasmet, kad aptartų NVP įgyvendinimą. Paramos teikėjai taip pat raginami dalyvauti šiame renginyje.

Pagrindinis specialiojo 2017 m. lapkričio mėn. surengto paramos teikėjų koordinavimo posėdžio rezultatas buvo Gruzijos parengtas poreikių vertinimo dokumentas, kuris turėtų padėti paramos teikėjams, įskaitant ES, planuoti savo pagalbą ChBRB srityje. Dvi ES valstybės narės suteikė pagalbą dėl medicininio reagavimo į ekstremaliąsias situacijas / civilinės saugos ir ChBRB karinių dalinių mokymų. Be to, viena pagrindinių ES nepriklausančių paramos teikėjų pranešė, kad visa būsima su ChBRB susijusi pagalba Gruzijai bus suderinta su NVP.

46. ES delegacijos, nustatydamos kitus finansavimo šaltinius, gali atlikti svarbų vaidmenį. Jos gali įtraukti tokias ChBRB temas kaip maisto sauga, biologinė sauga, biologinis saugumas, cheminė tarša, saugumo standartai, tradiciniuose plėtros (pavyzdžiui, žemės ūkio, aplinkos, sveikatos, teisingumo) sektoriuose finansuojamų projektų ChBRB teisinės sistemos. Tačiau dauguma apklaustų ES delegacijų neprašė suteikti papildomų ChBRB veiklai skirtų lėšų.

47. Didžioji dalis apklaustų ES delegacijų nurodė, kad paramos teikėjų koordinavimo posėdžių su ES valstybėmis narėmis dar nėra surengta.

48. Nepaisant to, kad Kaimynystės politika yra Iniciatyvos ir apskritai ES prioritetinė sritis, iki šiol DG NEAR dalyvavimas buvo ribotas. Didesnė DG DEVCO sąveika su kitais Komisijos generaliniais direktoratais, pavyzdžiui, DG NEAR ir DG ECHO, taip pat padėtų pašalinti nustatytus trūkumus, kurių Iniciatyva negalėjo pašalinti.

Netinkamas stebėjimas ir vertinimas

49. Vykdam Iniciatyvą turėtų būti atskleidžiami pasiekti rezultatai, siekiant priimti būsimus strateginius ir veiklos sprendimus ir generuoti jos sėkmei būtiną susidomėjimą ir politinius įsipareigojimus.

50. Nors bendra atsakomybė už Iniciatyvos stebėjimą tenka DG DEVCO, dėl būtinos grįžtamosios informacijos jis kreipiasi į kitas suinteresuotąsias šalis. Jos surenka informaciją, stebi ir vertina Iniciatyvos veiklą per:

- a) ChBRB kompetencijos centrų interneto portalą („portalą“);
- b) iniciatyvinio komiteto rengiamus posėdžius su projektų vykdytojais;
- c) koordinavimo komitetus su EIVT, JTC, UNICRI, už valdymą atsakinga grupe ir vietoje dirbančiais ekspertais;
- d) UNICRI, už valdymą atsakingos grupės, vietoje dirbančių ekspertų ir projektų vykdytojų ataskaitas;
- e) Į rezultatus orientuotas stebėjimo misijas vietoje;
- f) JTC vertinimo ataskaitas.

Portalas: potenciali informacinė ir stebėjimo priemonė

51. Portalas yra ribotos prieigos interneto platforma, kuri, pasak DG DEVCO, turėtų apimti visą projektų dokumentaciją. Jis taip pat skirtas informuoti suinteresuotąsias šalis apie planuojamą veiklą, skelbti svarbiausių susitikimų protokolus ir adresatų sąrašus. Tačiau skelbiama informacija yra nenuosekli, neišsami, menkai struktūruota ir nėra lengvai prieinama vartotojui (arba mobiliesiems įrenginiams) patogiu formatu. Už portalo priežiūrą yra atsakingas JTC, tačiau skelbdamas projektų dokumentaciją jis remiasi DG DEVCO. Šiuo metu neišnaudojamas portalo kaip veiklos ir valdymo priemonės (žr. VII priedą) arba diskusijų forumo potencialas (žr. 43 dalį).

52. Portalu naudojasi projektų vykdytojai, kad pasimokytų iš ankstesnių projektų. Kadangi portalas yra neišbaigtas ir neapima projektų išdirbių aprašo, projektų vykdytojai neturi sistemingos prieigos prie šios informacijos. Todėl kartais būdavo dubliuojama veikla. Pavyzdžiui, kai kurios įvadinės ChBRB mokymo programos buvo pakartotos vykdant kelis projektus, pakartotinai nepanaudojant panašios parengtos medžiagos, o tai būtų galėję sumažinti projektų sąnaudas.

Kitos stebėjimo priemonės

53. DG DEVCO, JTC, regioniniai sekretoriatai ir nacionaliniai ryšių punktai taip pat sistemingai nerinko ir nekonsolidavo ne portale skleidžiamos informacijos. Didelis susijusių veikėjų skaičius, prastas įrašų tvarkymas ir neišsami projektų informacija komplikuoja Komisijos vykdomą priežiūrą, projektų stebėjimą ir vertinimą ir jiems kenkia.

54. DG DEVCO iniciatyvinio komiteto posėdžiuose vykdė tolesnę projektų veiklos priežiūrą. Tačiau dėl prasto DG DEVCO įrašų tvarkymo mes negalėjome patvirtinti, kad reguliariūs posėdžiai buvo surengti ir kad buvo laikomasi sutartinių įsipareigojimų.

55. Specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2014 mes rekomendavome pagerinti sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo įstaigų bendradarbiavimą, pavyzdžiui, atkuriant koordinavimo komitetus. 2014 m. šie posėdžiai vėl buvo pradėti rengti ir dažniausiai būdavo rengiami dukart per metus. Šie posėdžiai, užtikrinantys bendrą skirtingų pagrindinių veikėjų³⁸ vykdomos veiklos apžvalgą, padėjo valdyti Iniciatyvą. Traktuojama, kad mūsų ankstesnėje Specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2014 pateikta rekomendacija yra visiškai įgyvendinta.

56. DG DEVCO, pasitelkdamas išorės ekspertų atliekamus vizitus vietoje, taip pat stebi rezultatus. Mūsų audito metu buvo užbaigtos tik šešių iš 60 pagal Iniciatyvą įgyvendintų projektų į rezultatus orientuoto stebėjimo ataskaitos: viena iš šių ataskaitų buvo dėl techninės pagalbos vietoje. JTC įgyvendintų projektų į rezultatus orientuoti stebėjimo vizitai nebuvo atliekami, nors pats JTC šių projektų vertinti negali.

Rezultatų vertinimas yra nepatenkinamas

57. Dėl aiškių, tinkamai nustatytų tikslų ir tinkamų rezultatų / poveikio rodiklių stygiaus ir Iniciatyvos, ir projekto lygmeniu³⁹ buvo neįmanoma įvertinti su pagerintais gebėjimais mažinti ChBRB rizikas ir grėsmes ir joms pasirengti susijusių rezultatų. Be to, nebuvo galima

³⁸ DG DEVCO, EIVT, vietoje dirbančio eksperto, UNICRI ir už valdymą atsakingos grupės.

³⁹ Beveik 70 % projektų atveju.

išmatuoti Iniciatyvos pasiekimų, kadangi projektų rezultatai ir poveikis nebuvo susieti su bendraisiais tikslais.

58. JTC yra atsakingas už visus projektų vertinimus, tačiau nuo 2016 m. rugsėjo mėn. daugumą projektų vertinimų jis pavedė išorės ekspertams. Visi vertinimai yra pagrįsti dokumentų analize ir JTC indėliu. Mes nustatėme, kad dėl nepakankamų galimybių susipažinti su projektų dokumentacija trečdalis vertinimų nebuvo užbaigti (žr. **51 dalį**).

59. Nepaisant to, kad galutiniai vertinimai buvo pagrįsti dokumentais, juos atlikti vidutiniškai reikėdavo 19 mėnesių po to, kai būdavo paskelbiamos galutinės ataskaitos (ir net ilgiau po to, kai projektai būdavo užbaigiami). Laikotarpio vidurio vertinimai būdavo užbaigiami projektus beveik užbaigus. Rekomendacijos, kai jos būdavo pateikiamos, faktiškai dažnai būdavo perteklinės, kadangi būdavo per vėlu jas taikyti⁴⁰.

60. Tai, kad dauguma projektų yra vienkartinė veikla, neparengiant su jais susijusio ilgalaikio plano, nepadedą užtikrinti jų tvarumo. Didžiosios daugumos mūsų patikrintų projektų atveju nebuvo jų rezultatų tvarumo užtikrinimo nuostatų. Nepaisant to, kad vykdant kai kuriuos projektus pirmajai reagavimo grandžiai buvo suteikta ChBRB įranga, daugeliui šalių partnerių trūksta pagrindinės įrangos, dėl to įgyvendinama veikla dažnai yra pernelyg pažangi turint mintyje jų techninius pajėgumus. ChBRB nėra didžiausias prioritetas, o nacionalinis finansavimas yra ribotas, todėl kyla pavojus pasiektų rezultatų tęstinumui. Tik nedidelė dalis mokymo veiklos, įskaitant instruktorių rengimo pratybas, ir toliau buvo vykdoma pasibaigus projektui.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

61. Iniciatyva yra didžiausios apimties ES civilinė išorės saugumo programa. Ši sąvoka apima unikalų regioninį ir tarpžinybinį metodą, aprėpiantį daug veikėjų (žr. **8–10 dalis**). Apskritai Iniciatyva yra viena iš pagrindinių priemonių, skirtų mažinti už ES ribų kylančias ChBRB

⁴⁰ Pavyzdžiui, projekto Nr. 6 galutiniame vertinime buvo rekomenduojama „pagerinti laiko ir finansinių išteklių valdymą. Jei išteklių nepakanka, nustatyti tai pakankamai anksti prieš prasidedant projektų priežiūrai“. Projekto Nr. 22 *ex post* vertinime buvo rekomenduota „išplėsti reagavimo į ekstremaliąsias situacijas metodų apibrėžtis siekiant apimti platesnę suinteresuotųjų šalių bazę, įskaitant medicinos paslaugų teikėjus“.

grėsmes ir pavojus (žr. 4 dalį). Mes darome išvadą, kad Inicatyva prisidėjo prie šių ChBRB grėsmių mažinimo, tačiau tebėra daug problemų (žr. **16–60 dalis**).

62. Komisija ir EIVT visiškai įgyvendino tris iš šešių mūsų Specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2014 pateiktų rekomendacijų, o dvi iš šių rekomendacijų įgyvendino iš dalies (**II priedas** ir **11, 16–21, 28, 30–32, 39–40 ir 55 dalys**). Šalys partnerės dabar yra labiau įsitraukusios į projektų inicijavimą ir įgyvendinimą, organizavimas regioniniu lygmeniu yra sustiprintas, o sprendimus priimančių asmenų ir įgyvendinimo įstaigų bendradarbiavimas pagerėjo. Nors padaryta tam tikra pažanga, ES delegacijų vaidmuo ir projektų įgyvendinimo greitis vis dar nepatenkinami (**27–48 dalys**). Viena iš mūsų ankstesnių rekomendacijų, kurioje buvo siūloma koncentruoti ES finansavimą tose srityse, kurios yra labiausiai susijusios su ES saugumu, ir su kuria Komisija sutiko, nėra įgyvendinta (žr. **16–21 dalis**).

63. Iniciatyvos sėkmė priklauso nuo gebėjimo prisitaikyti prie sunkumų, su kuriais ją vykdamt susiduriama, ir į juos atsižvelgti. Toliau pateiktomis rekomendacijomis, kurios yra skirtos pašalinti auditą atlikus nustatytus trūkumus, siekiama dar labiau sustiprinti Iniciatyvą ir užtikrinti jos tvarumą.

64. Tinkamas su Iniciatyvos veikla susijęs rizikos valdymo metodas dar nėra parengtas Iniciatyvai kaip visumai, taikytinas projektų atrankos etapu ir nustatant šalių partnerių poreikius (**18–23 dalys**).

65. Komisija šalims partnerėms teikia priemones ir metodiką, skirtą padėti joms įvertinti savo pačių poreikius ir parengti nacionalinius veiksmų planus ChBRB grėsmėms mažinti (žr. **22 ir 23 dalis**). Tačiau nėra pateikta pakankamai gairių, kaip grėsmės turėtų būti nustatomos ir suskirstomos pagal svarbą (žr. **23 dalį**). Nepaisant šio trūkumo, poreikių vertinimo klausimynas ir nacionalinis veiksmų planas vis dar yra pagrindiniai Iniciatyvos elementai. Tačiau Komisija negali pakankamai greitai atsižvelgti į visus šalių partnerių prašymus suteikti pagalbą nustatant jų poreikius ir suskirstant juos pagal svarbą, todėl iškyla rimta rizika, kad bus vilkinamas ir klausimynų, ir veiksmų planų rengimas (žr. **26 dalį**).

1 rekomendacija

Suskirstyti veiklą pagal svarbą remiantis sistemingu rizikos vertinimu

Komisija ir EIVT turėtų:

- a) atlikti bendrą ES analizę, kurios metu būtų nustatomos išorės ChBRB grėsmės ES, kad būtų visapusiškai susieti vidaus ir išorės veiksmai.

Komisija turėtų:

- b) į poreikių vertinimus ir nacionalines veiksmų planų metodikas įtraukti sistemingus rizikos vertinimus;
- c) greitai reaguoti į visus šalių partnerių prašymus suteikti pagalbą užbaigiant jų poreikių vertinimus ir nacionalinius veiksmų planus.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2019 m. birželio mėn.

66. Be patobulinimų, susijusių su mūsų ankstesnėmis rekomendacijomis, šalyse partnerėse yra išplėtoti nemažai Iniciatyvos aspektų. Inicatyva skatina saugumo ir bendradarbiavimo kultūrą (žr. **22 ir 31 dalis**). Daugelyje šalių partnerių paskirtos ChBRB nacionalinės grupės. Buvo gauta dauguma projektų išdirbių, o suinteresuotosios šalys ypač vertino operatyvinių gebėjimų stiprinimą (žr. **34 ir 35 dalis**).

67. Regioninis bendradarbiavimas yra inicijuotas, tačiau jis vis dar nepakankamas, kadangi šalys partnerės pakankamai nesąveikauja ir nori pirmiausia tenkinti savo nacionalinius poreikius (žr. **33, 41–43 dalis**).

2 rekomendacija

Sustiprinti Iniciatyvos regioninį aspektą

Komisija turėtų padidinti regioninės veiklos, kaip antai pratybų vietoje ir praktinių užsiėmimų skaičių.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2019 m. gruodžio mėn.

68. Nuo tos dienos, kai buvo paskelbta mūsų ankstesnioji Specialioji ataskaita Nr. 17/2014, ES delegacijų dalyvavimas vykdant Iniciatyvą pagerėjo. Tačiau jos nepakankamai aktyviai skatino Iniciatyvą ir sutelkė politinę valią (žr. **39 ir 40 dalis**). ChBRB aspektas nebuvo sistemingai įtraukiamas į dialogą politikos klausimais, saugumo ar politinį dialogą.

3 rekomendacija

Ir toliau stiprinti ES delegacijų vaidmenį vykdančią Inicijatyvą

Komisija ir EIVT kartu turėtų:

- a) paskirtiems ryšių punktam ir (arba) ilgalaikiams regioninio bendradarbiavimo IcSP pareigūnams visose ES delegacijose priskirti ChBRB užduotis;
- b) įtraukti ChBRB į dialogą politikos klausimais, saugumo ir politinį dialogą.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2018 m. gruodžio mėn.

69. Ryšys tarp Komisijos generalinių direktoratų ir su paramos teikėjų bendruomene, ypač galimo turimo finansavimo klausimu, buvo ribotas (žr. **44–48 dalis**).

4 rekomendacija

Nustatyti galimas sinergijas ir kitus turimus finansavimo šaltinius

DG DEVCO ir EIVT turėtų dirbti išvien su kitais svarbiais Komisijos generaliniais direktoratais, ypač su DG NEAR bei kitais paramos teikėjais, siekdami nustatyti galimas sinergijas ir turimus finansavimo šaltinius, kurie galėtų būti geriau panaudojami remiant ChBRB veiklą.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2019 m. birželio mėn.

70. Dėl neišsamios ir nenuoseklios informacijos, prasto įrašų tvarkymo ir nepakankamo šalių partnerių dalyvavimo Komisijos vykdomas stebėjimas ir vertinimas buvo netinkami (žr. **51–60 dalis**). Dėl aiškių tikslų, svarbių rodiklių ir vietoje surenkamų duomenų stygiaus sumažėjo galimybė atlikti projektų rezultatų ir poveikio bei Inicijatyvos kaip visumos vertinimą.

5 rekomendacija

Padidinti atskaitomybę už veiklą ir rezultatus bei jų matomumą gerinant stebėjimą ir vertinimą

Komisija turėtų:

- a) bendrus Inicijatyvos tikslus išreikšti konkretesniais tikslais, kurie galėtų būti panaudojami projektų lygmeniu, sudarant sąlygas rezultatus vertinti projekto lygmeniu ir taip pat nacionaliniu, regioniniu ir visos Inicijatyvos lygmenimis.

- b) Nustatyti rezultatų ir poveikio rodiklius, leidžiančius įvertinti Iniciatyvos veiksmingumą remiantis nustatytais tikslais.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2019 m. gruodžio mėn.

71. ChBRB interneto portalo, kaip Iniciatyvos veiklos įgyvendinimo ir valdymo operatyvios duomenų bazės, potencialas yra didžiulis, tačiau jis dar nėra veiksminga, išbaigta, atnaujinta ir struktūruota veiklos, įgytos patirties ir geriausios praktikos saugykla (žr. **51–59 dalis**).

6 rekomendacija

Nuodugnai patikrinti internetinį portalą siekiant užtikrinti lengvą prieigą prie visos su Iniciatyvos veikla susijusios informacijos

Komisija turėtų užtikrinti, kad:

- a) jos interneto portale būtų pateikta visa svarbi informacija nustatant tinkamus prieigos leidimo lygius;
- b) per ChBRB portalą būtų galima susipažinti su geriausios praktikos pavyzdžiais ir gairėmis.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2018 m. gruodžio mėn.

Šią ataskaitą priėmė III kolegija, vadovaujama Audito Rūmų nario Karel PINXTEN, 2018 m. balandžio 24 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas

Klaus-Heiner LEHNE

Iniciatyva, išreikšta skaičiais

Laikotarpis	2009–2013 m.	2014–2017 m.	2020 m.
Biudžetas	109 milijonai eurų Metinis vidurkis= ± 22	76 milijonai eurų Metinis vidurkis= ± 19	130 milijonų eurų
Paskirta	97 milijonai eurų projektams		
	Pagalbai skirtas 41 milijonas eurų (gebėjimų stiprinimas ir valdymas)		

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis CRIS.

8 regionai ir 58 šalys partnerės 2017 m. spalio mėn.

Skaičius	AAF	NAS	SEEE	MIE	GCC	ECA	CA	SEA	Iš viso
Šalys partnerės	10	6 (+1)	10	3	3	11	5	10	58
NRP	10	6	10	3	3	11	5	9	57
Nacionalinės grupės	10	1	9	3	0	10	3	8	46
Apskritojo stalo posėdžiai	12	7	14	9	5	9	6	13	nėra duomenų
Užbaigti poreikių vertinimo klausimynai	6	1	4	2	1	5	3	4	26
Užbaigti nacionaliniai veiksmų planai	4	0	3	1	0	4	0	6	18

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis JTC dokumentais, techninės pagalbos vietoje ataskaitomis, apskritojo stalo posėdžių protokolais ir CRIS.

Atsižvelgimas į rekomendacijas, įtrauktas į Specialiąją ataskaitą Nr. 17/2014

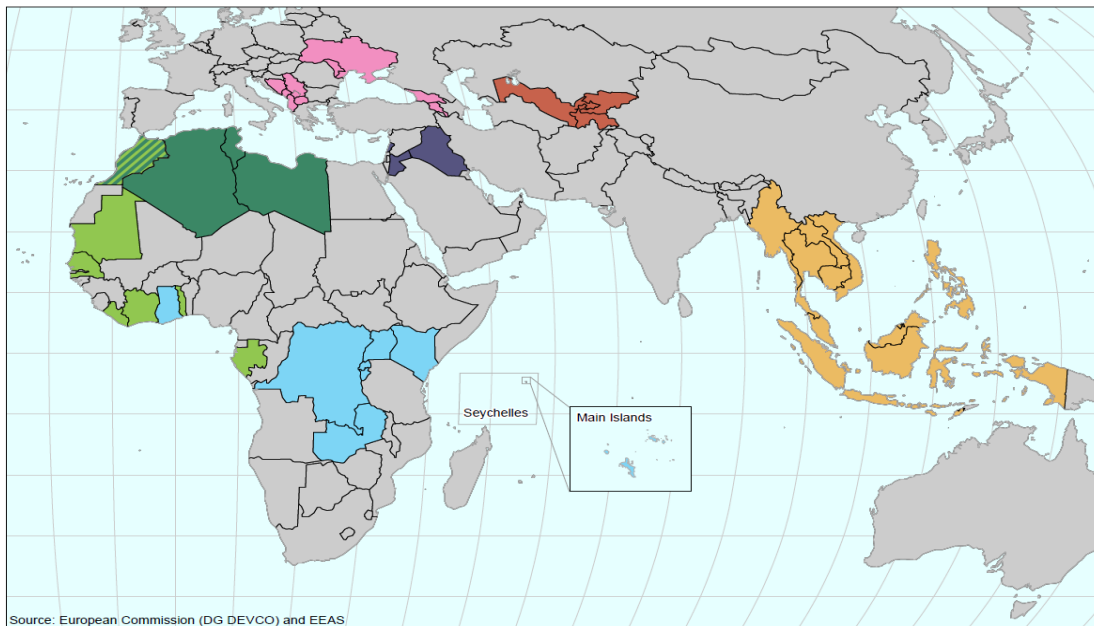
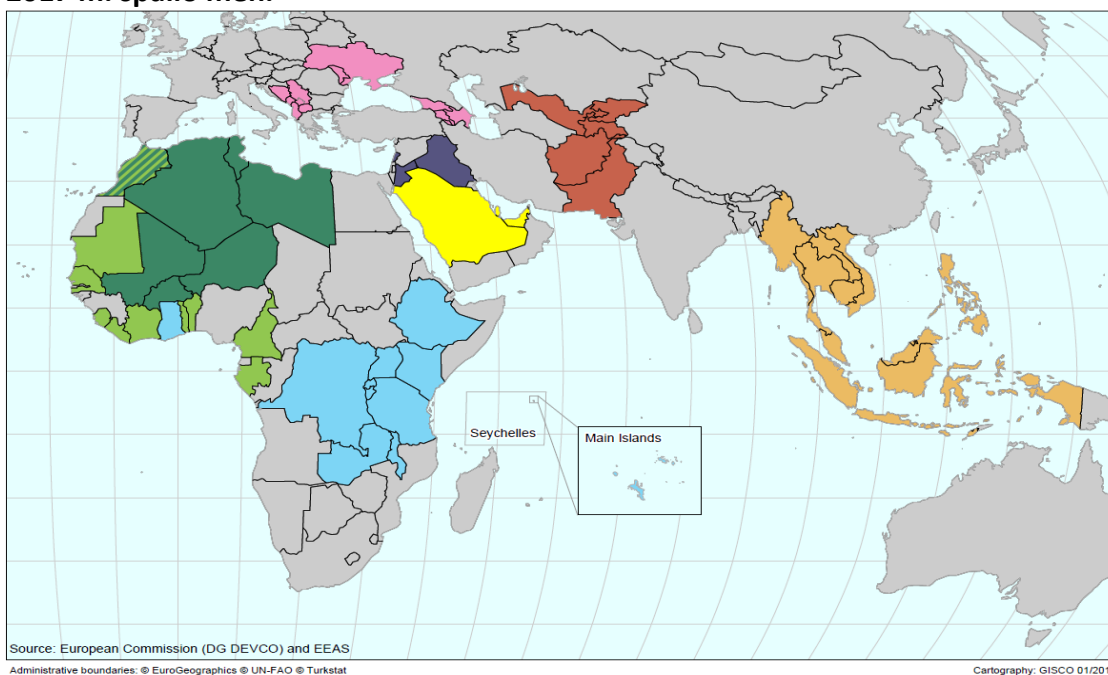
Rekomendacijos	Dabartinė būklė	Nuorodos tekste
Sutelkti ES lėšas tose srityse, kurios yra labiausiai susijusios su ES saugumu, kad būtų gauta daugiausia tiesioginės naudos.	Neįgyvendinta	16–21 dalys
Padidinti regioninių sekretoriatų gebėjimus suteikiant jiems daugiau techninių žinių.	Visiškai įgyvendinta	28 dalis
Sustiprinti ES delegacijų vaidmenį visų pirma tose šalyse, kuriose įsteigtas regioninis sekretoriatas.	Iš dalies įgyvendinta.	39–40 dalys
Imtis priemonių, skirtų įtraukti šalis partneres ne tik į projektų inicijavimą, bet ir į jų įgyvendinimo procesus. Tai padidintų jų atsakomybę už vykdomas priemones ir užtikrintų jų tvarumą.	Visiškai įgyvendinta	30–31 dalys
Ir toliau dėti pastangas siekiant pagerinti procedūras, skirtas sumažinti atotrūkį tarp projekto pasiūlymo pateikimo ir projekto įgyvendinimo.	Iš dalies įgyvendinta	32 dalis
Pagerinti sprendimus priimančių ir įgyvendinančių įstaigų bendradarbiavimą, pavyzdžiui, atkūrus koordinavimo komitetą.	Visiškai įgyvendinta	55 dalis

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

III priedas**Regioniniai sekretoriatai ir šalys partnerės 2017 m. spalio mėn.**

Santrumpa	Regionas	Susijusios šalys
SEA	Pietryčių Azija	Brunėjus, Kambodža, Indonezija, Laosas, Malaizija, Mianmaras, Filipinai, Singapūras, Tailandas, Vietnamas
AAF	Afrikos Atlanto vandenyno pakrantė	Beninas, Kamerūnas, Dramblio Kaulo Krantas, Gabonas, Liberija, Mauritanija, Marokas, Senegalas, Siera Leonė, Togas
NAS	Šiaurės Afrikos Sahelis	Alžyras, Burkina Fosas, Libija, Malis, Marokas, Nigeris, Tunisas
SEEE	Pietryčių ir Rytų Europa	Albanija, Armėnija, Azerbaidžanas, Bosnija ir Hercegovina, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Gruzija, Moldova, Juodkalnija, Serbija, Ukraina
CA	Vidurinė Azija	Afganistanas, Kirgizija, Pakistanas, Tadžikistanas, Uzbekistanas
MIE	Vidurio Rytai	Irakas, Jordanija, Libanas
ECA	Rytų ir Centrinė Afrika	Burundis, Kongo Demokratinė Respublika, Etiopija, Gana, Kenija, Malavis, Ruanda, Seišeliai, Tanzanija, Uganda, Zambija
GCC	Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos šalys	Jungtiniai Arabų Emyratai, Kataras, Saudo Arabija

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis DG DEVCO ir EIVT.

Geografinis Iniciatyvos pasiskirstymas**2014 m. sausio mėn.****2017 m. spalio mėn.**

Tai, kad šiame žemėlapyje parodytos sienos ir pavadinimai bei naudojamos nuorodos, nereiškia, kad juos yra oficialiai patvirtinusi ar pripažinusi Europos Sąjunga.

Legend:

 AAF: Afrikos Atlanto vandenyno pakrantė	 GCC: Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba	 SEA: Pietryčių Azija
 CA: Vidurinė Azija	 MIE: Viduriniai Rytai	 SEEE: Pietryčių ir Rytų Europa
 ECA: Rytų ir Centrinė Afrika	 NAS: Šiaurės Afrikos Sahelis	

ChBRB prioritetų, paimtų iš keturių šalių partnerių nacionalinių veiksmų planų, pavyzdžiai

DRAMBLIO KAULO KRANTAS**CBRN**

- Pagerinti cheminių atliekų tvarkymo gebėjimus

CBRN

- Pagerinti priemones, skirtas užkirsti kelią infekcinėms ligoms
- Pagerinti medicininių arba biologinių atliekų valdymo gebėjimus, įskaitant jų transportavimą ir deginimą
- Pagerinti biologinio saugumo priemones laboratorijose, ligoninėse ir mokslinių tyrimų centruose
- Pagerinti su maistu ir vaistais susijusių grėsmių valdymą ir užkirsti kelią grėsmėms, susijusioms su genetiškai modifikuotais organizmais

CBRN

- Pagerinti radioaktyvių atliekų tvarkymo gebėjimus

CBRN

- Suburti reagavimo į ChBRB nelaimės pirmosios grandies grupes
- Isteigti pareigūnų ChBRB mokymų centrą

LIBANAS**CBRN**

- Sustiprinti cheminio saugumo ir reagavimo į incidentus teisinę sistemą
- Labai rizikingų cheminių įrenginių klasifikacija ir rizikos vertinimas
- Nustatyti nacionalines institucijas, kurioms pavestos cheminio saugumo užtikrinimo užduotys

CBRN

- Sustiprinti biologinio saugumo ir licencijavimo teisės aktus
- Padidinti biologinių medžiagų ir įrenginių saugumą ir pagerinti rizikos vertinimą
- Pagerinti biologinių medžiagų aptikimo ir analizės mokymus bei įrangą

CBRN

- Isteigti nacionalinę už branduolinį saugumą atsakingą instituciją
- Pagerinti radiologinės ir branduolinės informacijos apsaugą ir kibernetinį saugumą
- Sustiprinti fizinę radiologinių ir branduolinių medžiagų apsaugą

CBRN

- Sustiprinti ir išbandyti nacionalinį su ChBRB incidentais susijusį ekstremaliųjų situacijų valdymo planą
- Igyvendinti pirmosios reagavimo grandies ChBRB mokymo programą
- Sudaryti ChBRB įrenginių ir ypatingos svarbos infrastruktūros objektų

LAOSO LIAUDIES DEMOKRATINĖ RESPUBLIKA**CBRN**

- Atnaujinti cheminę teisinę sistemą laikantis tarptautinių standartų
- Parengti nacionalinę pavojingų cheminių medžiagų klasifikacijos sistemą ir sudaryti inventorinį sąrašą
- Padidinti cheminių medžiagų ir importuotų produktų aptikimo ir stebėjimo prie sienų gebėjimus
- Sustiprinti laboratorijų gebėjimus

CBRN

- Peržiūrėti esamus teisės aktus siekiant užtikrinti, kad jie aprėptų visus biologinės rizikos mažinimo aspektus ir kad jie būtų suderinti su naujai pasirašytomis tarptautinėmis sutartimis
- Padidinti priežiūros ir aptikimo gebėjimus prie sienų
- Sustiprinti laboratorijų gebėjimus

CBRN

- Sustiprinti žmogiškųjų išteklių gebėjimus branduolinės teisės plėtojimo ir įgyvendinimo srityje
- Isteigti branduolinės saugos reguliavimo įstaigą
- Nustatyti licencijavimo sistemą ir sudaryti inventorinį radioaktyvių medžiagų ir įrenginių sąrašą

CBRN

- Paaiškinti, kuri nacionalinė institucija yra atsakinga už atitinkamas ChBRB grėsmių mažinimo užduotis, įskaitant ChBRB atsaką
- Vykdyti informuotumo apie visuomenės sveikatą didinimo kampanijas, užtikrinant, kad pranešimai pasiektų kaimo ir atokiais vietoves

GRUZIJA**CBRN**

- Suderinti nacionalinius teisės aktus su Cheminio ginklo uždraudimo konvencija
- Nustatyti labai rizikingas susirūpinimą keliančias chemines medžiagas
- Užtikrinti saugų pavojingų cheminių medžiagų, darančių poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, valdymą

CBRN

- Pagerinti visuomenės parengtį biologiniams incidentams
- Igyvendinti nacionalinės biologinės saugos ir biologinio saugumo normas ir procedūras
- Užtikrinti suderinimą su Pasaulio sveikatos organizacijos tarptautinių sveikatos reglamentų, Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacijos, Biologinių ir toksinių ginklų uždraudimo konvencijos, JT Saugumo Tarybos rezolucijos 1540 reikalavimais ir įpareigojimais

CBRN

- Vykdyti nacionalinius ir tarpvalstybinius praktinius užsiėmimus ir pratybas vietoje

CBRN

- Nustatyti radiologinių medžiagų aptikimo įrangos, matavimo prietaisų ir asmens saugos įrangos procedūras

CBRN

- Parengti standartines koordinuoto atsako į incidentus ir ekstremaliųjų situacijų operacijų sistemų veiklos procedūras

CBRN

- Sustiprinti šalies mastu vykdomą tarpžinybinį koordinavimą

Projektų sąrašas

Nr.	Projekto pavadinimas	Budžetas (eurais)	Regionas	Principas „iš apačios į viršų“	Idėjos formulavimas	Pradžios data	Pabaigos data	Nagrinėjamos ChBRB sritys
66	MEDISAFE – Kova su neteisėta prekyba ir vaistų saugumo didinimas Rytų ir Centrinėje Afrikoje	Rengiama	ECA	hibridinis				ChB
65	Cheminių ir biologinių atliekų tvarkymo stiprinimas Vidurinės Azijos šalyse siekiant užtikrinti pagerintą saugumą ir saugos rizikos mažinimą	3 000 000	CA	Taip	2016–06-02			ChB
64	EU P2P – 2017 m. dvejojo naudojimo prekių eksporto kontrolės programa	3 000 000	NAS, SEEE	Ne				RB
63	Specializuotos ChBRB įrangos, skirtos apmokyti personalą, atsakingą už tarpvalstybinę kontrolę, tiekimas	1 000 000	NAS	Taip	Susiję su P 55			ChBRB
62	Techninė pagalba vietoje ChBRB kompetencijos centrui	Rengiama	SEA	nėra duomenų				ChBRB
61	Patikimas chemikalų ir su jais susijusių atliekų tvarkymas Pietryčių Azijoje (SEACHEM)	2 999 815	SEA	Taip	2014–04-03	2017–09-01	2020–09-01	Ch
60	Rytų ir Centrinės Afrikos kompetencijos centrui teikiama parama branduolinio saugumo srityje	3 500 000	ECA	Taip		2016–11-08	2019–11-07	RB
59	Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos regiono ChBRB kompetencijos centro regioninio sekretoriato stiprinimas	285 000	GCC	nėra duomenų		2015–09-15	2016–09-14	ChBRB
58	Specializuotos įrangos tiekimas atliekant ChBRB ekspertizę SEEE kompetencijos centro regione	1 871 115	SEEE	Taip	2014–04–08, susiję su P 57	2017–01-15	2018–04-30	ChBRB
57	Įvykio vietoje ekspertizės gebėjimų tiriant ChBRB incidentus Pietryčių ir Rytų Europos kompetencijos centrų regione stiprinimas	1 399 670	SEEE	Taip	2014–04-08		2020–01-14	ChBRB
56	Techninė pagalba vietoje 2 Techninė pagalba vietoje cheminiams, biologiniams, radiologiniams ir branduoliniams kompetencijos centrų sekretoriatams Alžyre ir Taškente	2 130 250	CA, NAS	nėra duomenų			2019–11-10	ChBRB
55	Tarpvalstybinių ChBRB medžiagų kontrolės ir aptikimo gebėjimų stiprinimas	3 500 000	NAS, AAF	Taip	2013–07-02		2019–09-30	ChBRB
54	Medicininio pasirėngimo ChBRB incidentams ir reagavimo į juos gebėjimų stiprinimas	2 999 965	MIE	Taip	2014–02-26		2019–07-17	ChBRB
53	Nacionalinių teisinių sistemų stiprinimas ir specializuoti mokymai, susiję su biologine sauga ir biologiniu saugumu Vidurinės Azijos šalyse	5 000 000	CA	Taip	2015–03-25	2015–12-22	2018–12-21	B
52	Specializuotos ChBRB įrangos tiekimas pirmajai reagavimo grandžiai SEE kompetencijos centro regione	1 697 563	SEEE	Taip	2013–07–10, susiję su P 44	2015–12-11	2018–06-10	ChBRB
51	Techninė pagalba vietoje cheminiams, biologiniams, radiologiniams ir branduoliniams kompetencijos centrų sekretoriatams Gruzijoje, Kenijoje ir Maroke	2 969 700	SEEE, CEA, AAF	nėra duomenų		2015–09-15	2018–09-14	ChBRB
50	Specializuotos įrangos tiekimas siekiant padidinti ChBRB parengties ir reagavimo gebėjimus	2 634 042	AAF, ECA	Taip	2014–04-01	2015–10-01	2019–06-30	ChBRB
49	Vienas sveikatos projektas Pakistane	927 608	CA	Ne		2015–01-05	2018–01-04	B

Nr.	Projekto pavadinimas	Budžetas (eurais)	Regionas	Principas „iš apačios į viršų“	Idėjos formulavimas	Pradžios data	Pabaigos data	Nagrinėjamos ChBRB sritys
48	Pagerintas protrūkių regioninis valdymas ChBRB kompetencijos centrų šalyse partnerėse Afrikos Atlanto vandenyno pakrantės regione.	3 499 600	AAF	Taip	2014–06-01	2016–01-01	2018–12-31	B
47	ES informavimo programa dėl dvejojo naudojimo prekių – Pietryčių Azija	3 472 100	SEA	Taip	2014–04-03	2015–09-01	2018–08-31	ChBRB
46	Pietryčių Azijos ChBRB grėsmių mažinimo ChBRB gebėjimų, susijusių su pirmuoju ChBRB reagavimu, biologine sauga ir biologiniu saugumu, informuotumo didinimu ir teisine sistema, didinimas	3 000 000	SEA	Taip	2014–04-03	2015-10-07	2018–07-09	ChBRB
45	Kilnojamosios laboratorijos, skirtos vietoje vykdomoms intervencijoms, susijusioms su VHF protrūkio vietomis, įsteigimas kartu su ChBRB gebėjimų stiprinimu Vakarų Afrikoje (EUWAM-Lab)	2 579 854	AAF	Ne		2014–09-18	2017–11-17	B
44	ChBRB pirmojo reagavimo gebėjimų ir regioninio bendradarbiavimo Pietryčių Europoje, Pietų Kaukaze, Moldovoje ir Ukrainoje, stiprinimas	2 953 550	SEEE	Taip	2013–07-10	2015–01-01	2018–04-30	ChBRB
43	ES informavimo programa dėl dvejojo naudojimo prekių	2 249 250	SEEE, MIE, GCC, NAS, CEA	Ne		2015–09-01	2017–06-30	ChBRB
42	Cheminių sauga ir saugumas Centrinės ir Rytų Afrikos regione	2 978 000	ECA, AAF	Taip	2014–05-06	2015–01-05	2018–01-04	Ch
41	Labai rizikingi cheminiai įrenginiai ir rizikos mažinimas AAF regione	3 000 000	AAF, NAS	Taip	2014–06-01	2015–01-01	2017–12-31	Ch
40	Sveikatos laboratorijų stiprinimas siekiant kiek įmanoma labiau sumažinti galimas biologines grėsmes	4 495 712	SEEE, NAS, MIE, CA	Ne		2013–12-18	2017–12-17	B
39	Sveikatos apsaugos uostuose, oro uostuose ir antžeminėse perėjose stiprinimas	1 432 757	CA, GCC, MIE, NAS	Ne		2013–07-24	2015–11-23	B
38	Informavimo programa dėl dvejojo naudojimo prekių eksporto kontrolės	3 500 000	CA, MIE	Ne		2013–12-30	2019–07-29	ChBRB
37	Pernešėjų platinamų ligų Viduržemio jūros ir Juodosios jūros regionuose prevencija kuriant naujus tinklus MEDILABSECURE	3 626 410	SEEE, MIE, NAS	Ne		2014–01-06	2018–07-05	B
36	Viduržemio jūros regiono epidemiologinių intervencijų mokymo programos („MediPIET“) tolesnė plėtotė ir konsolidavimas	6 400 000	SEEE, MIE, NAS	Ne		2014–01-01	2017–12-31	B
35	AAF– Atliekų tvarkymas	3 871 800	AAF	Taip	2013–03-20	2014–01-01	2017–12-31	ChB
34	ChBRB reagavimo bei cheminių avarijų ir avarinės medicinos gebėjimų stiprinimas	3 914 034	MIE	Taip	2012–09–01	2013–12-23	2017–06-22	ChBRB
33	Nacionalinės ChBRB teisinės sistemos stiprinimas ir specializuotų bei techninių mokymų teikimas siekiant padidinti ChBRB parengties ir reagavimo gebėjimus	2 699 069	AAF, ECA	Taip	2013–03-20	2013–09-15	2017–02-28	ChBRB
32	Viduržemio jūros regiono epidemiologinių intervencijų mokymo programos („MediPIET“) sukūrimas	400 000	MIE, NAS, SEEE, AAF	Ne		2013–01-01	2014–12-31	B
31	Universitetų ir institutų tinklas, skirtas informuotumui apie cheminių medžiagų dvejojo naudojimo aspektus didinti	614 883	CA, MIE, AAF, NAS, SEEE, SEA	Taip		2012–12-21	2015–04-20	Ch
30	Branduolinės ekspertizės Pietryčių Azijos regione kompetencijos tinklas	600 000	SEEE, SEA	Taip		2012–12-21	2016–12-20	RB
29	Regioninis žmoniškųjų išteklių vystymas, skirtas branduolinei saugai, saugumui ir apsaugos priemonių valdymui, Tailande vykdant universitetinę magistro programą	624 451	SEA	Taip		2012–12-21	2016–03-20	RB

Nr.	Projekto pavadinimas	Budžetas (eurais)	Regionas	Principas „iš apačios į viršų“	Idėjos formulavimas	Pradžios data	Pabaigos data	Nagrinėjamos ChBRB sritys
28	Integruotos nacionalinės saugumo sistemos, susijusios su branduolinėmis ir radioaktyviomis medžiagomis, plėtojimo rėmimas	1 000 000	SEA	Taip		2012–12-21	2016–12-20	RB
27	Biologinės rizikos valdymas	480 000	SEA	Taip		2012–12-21	2015–06-30	B
26	Būtinios ChBRB nacionalinių teisinių sistemų stiprinimo sąlygos	299 936	MIE, NAS	Taip		2012–12-17	2014–12-16	ChBRB
25	Žinių plėtojimas ir su biologine sauga / biologiniu saugumu / biologinės rizikos valdymu susijusios geriausios patirties perdavimas	434 010	MIE	Ne		2012–12-12	2015–04-11	B
24	Su RB medžiagų aptikimu, valdymu ir visuomenės apsauga susijusios metodikos plėtojimas	599 830	AAF	Taip		2012–12-18	2017–12-17	RB
23	Gebėjimų nustatyti cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių medžiagų keliamas grėsmes ir į jas reaguoti stiprinimas	492 405	AAF, SEEE, MIE, NAS, SEA	Ne		2012–12-10	2014–12-09	ChBRB
22	Specializuotų techninių mokymų teikimas siekiant padidinti pirmosios reagavimo grandies gebėjimus ChBRB incidentų atveju	677 766	AAF, SEA	Taip		2012–12-17	2014–12-16	ChBRB
21	Regioninių sienų kontrolės gebėjimų nustatyti ir aptikti ChRB medžiagas stiprinimas	700 000	AAF,SEA	Taip		2012–12-21	2016–12-20	ChRB
20	sutartis nesudaryta							
19	Procedūrų ir gairių rengimas siekiant sukurti ir pagerinti saugios informacijos valdymo sistemos ir apsaugos duomenimis, susijusiais su ChBRB medžiagomis, kurioms taikoma reguliuojamoji kontrolė, mechanizmus	400 000	AAF, CA, ECA, MIE, NAS, SEEE, SEA	Ne		2013–03-01	2015–06-30	ChBRB
18	Tarptautinis universitetų ir institutų tinklas, skirtas informuotumui apie biologinių technologijų dvejopo naudojimo aspektus didinti	399 719	AAF, CA, MIE, NAS, SEEE, SEA	Ne		2013–03-01	2014–12-31	B
17	Ganoje ir Kenijoje vykdomo nacionalinio atsako plano, skirto reaguoti į įvykius, kuriems neduotas leidimas ir kurie yra susiję su cheminėmis, biologinėmis, radiologinėmis ir branduolinėmis (ChBRB) medžiagomis, rengimas	240 000	ECA, AAF	Taip		2013–05-15	2015–05-15	ChBRB
16	Integruotos nacionalinės branduolinio saugumo sistemos plėtojimo rėmimas	400 000	NAS, AAF	Taip		2013–01-01	2015–09-30	RB
15	Laboratorių biologinės saugos ir biologinio saugumo stiprinimas kuriant laboratorijų ISO bankų sistemą	480 000	SEA	Ne		2013–08-01	2015–06-30	ChBRB
14	Specializuotų ir techninių mokymų teikimas siekiant padidinti pirmosios reagavimo grandies gebėjimus (CBRN FRstCap)	400 000	SEEE	Ne		2013–04-01	2015–03-31	ChBRB
13	Grėsmių, kylančių dėl cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių medžiagų Užsachario Afrikos šalyse nustatymo ir reagavimo į jas gebėjimų stiprinimas ir informuotumo didinimas	319 924	ECA	Ne		2013–01-01	2015–06-30	ChBRB
12	Tarp ES ir Pietryčių Azijos šalių vykdomi patirties, susijusios su teisės aktų ir reglamentų biologinės saugos ir biologinio saugumo srityje stiprinimu ir atitinkamomis laboratorijų valdymo sistemomis, užtikrinamomis per regioninį kompetencijos centrą, mainai – 2 etapas	320 000	SEA	Ne		2013–04-01	2015–03-31	B

Nr.	Projekto pavadinimas	Budžetas (eurais)	Regionas	Principas „iš apačios į viršų“	Idėjos formulavimas	Pradžios data	Pabaigos data	Nagrinėjamos ChBRB sritys
11	Piktnaudžiavimo cheminėmis, biologinėmis, radiologinėmis ir branduolinėmis medžiagomis grėsmių vertinimo gerosios praktikos ir tarpžinybinių procedūrų skatinimas	1 915 452	AAF,MIE,NAS, SEEE,SEA	Ne		2013-01-01	2014-12-31	ChBRB
10	Su ChBRB grėsmių mažinimu susijusių e. mokymosi kursų rengimas	399 806	AAF,CA,EC A,MIE,NAS, SEEE,SEA	Taip		2013-01-01	2015-03-31	ChBRB
9	Su ChBRB įvykiais susijęs nacionalinio atsako planas Libane	159 900	MIE	Ne		2013-01-01	2014-12-31	ChBRB
8	Būtinės ChBRB nacionalinių teisinių sistemų stiprinimo sąlygos	800 000	SEA	Taip		2013-01-01	2015-06-30	ChBRB
7	Biologinės saugos / biologinio saugumo gairės, procedūros ir standartizacija	1 199 576	SEEE, SEA	Taip		2013-01-01	2015-03-31	B
6	Žinių plėtojimas ir su cheminių ir biologinių atliekų tvarkymu susijusios geriausios patirties perdavimas	480 000	SEA	Taip		2013-01-01	2014-12-31	ChB
5	Žinių plėtojimas ir su ChBRB medžiagų importo / eksporto priežiūra susijusios geriausios patirties perdavimas	1 440 000	AAF,CA,MI E,NAS	Ne		2013-01-01	2014-12-31	ChBRB
4	Tarpžinybinė ChBRB atsako programa (ICP)	959 675	SEEE,SEA	Taip		2013-01-01	2014-12-31	ChBRB
3	Žinių plėtojimas ir su biologine sauga / biologiniu saugumu / biologinės rizikos valdymu susijusios geriausios patirties perdavimas	1 920 000	AAF,NAS,SEEE,SEA	Taip		2013-01-01	2015-06-30	B
2	Gebėjimų nustatyti cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių medžiagų keliamas grėsmes ir į jas reaguoti stiprinimas (CBRNcap)	160 000	SEEE	Ne		2013-01-01	2015-03-31	ChBRB
1	Teisminės ekspertizės gebėjimų nusikalstamumo ir neteisėtos prekybos cheminėmis medžiagomis prevencijos srityje nustatymas ir stiprinimas, įskaitant šakiniams pareigūnams skirtus mokymus ir įrangą	640 000	SEEE	Ne		2013-01-01	2015-03-31	Ch

Šaltinis: ChBRB portalas ir CRIS.

Į portalą įtraukta arba neįtraukta informacija

KOMISIJOS IR EUROPOS IŠORĖS VEIKSMŲ TARNYBOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ SPECIALIOSIOS ATASKAITOS

„ES CHEMINIAI, BIOLOGINIAI, RADIOLOGINIAI IR BRANDUOLINIAI KOMPETENCIJOS CENTRAI: REIKALINGA DIDESNĖ PAŽANGA“ PASTABAS

SANTRAUKA

III. Komisija ir EIVT sutinka su Audito Rūmų išvada. Tačiau jos nepritaria Audito Rūmų pastaboms, kad rekomendacija koncentruoti ES finansavimą tose srityse, kurios yra labiausiai susijusios su ES saugumu, nebuvo įgyvendinta.

Pagrindinė ChBRB kompetencijos centrų (KC) iniciatyvos savybė – visų rūšių pavojų apimantis ir savanoriškumo principu grindžiamas metodas „iš apačios į viršų“, o bendrasis tikslas – regioninio bendradarbiavimo ChBRB srityje skatinimas ir rėmimas siekiant prisidėti prie ES apsaugos nuo išorės grėsmių.

Patikslinto ES ChBRB veiksmų plano (Komunikatas COM(2017) 610) „*Pasirengimo cheminėms, biologinėms, radiologinėms ir branduolinėms saugumo grėsmėms didinimo veiksmų planas*“ 3 tikslu pripažįstamas visas Iniciatyvos potencialas ir laimėjimai, visų pirma dėl stiprinant bendradarbiavimą su Iniciatyvą įgyvendinančiais subjektais ir kitais tarptautiniais veikėjais, kuriuo siekiama prisidėti prie ES vidaus saugumo, sukuriama „atsispindėjimo efekto“.

Atsižvelgiant į šiuos pagrindinius ypatumus, Iniciatyva turi būti laikoma ilgalaikėmis pastangomis formuoti veiksmingus regioninius ChBRB rizikos mažinimo gebėjimus. Pirmieji jos įgyvendinimo metai buvo skirti pasitikėjimui šalyse partnerėse ir tarp jų stiprinti siekiant joms sukurti pagrindą, kuriuo remiantis būtų aptariami su saugumu susiję klausimai, ir siūlyti regioninius projektus, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama vis jautresnėms su saugumu susijusioms sritims. Tačiau dėl savanoriškumo principu grindžiamo metodo „iš apačios į viršų“ toks procesas negali būti prievartinis, kad Iniciatyva neprarastų savo patikimumo. Per paskutiniuosius dvejus metus buvo pasiektas Iniciatyvos brandos etapas ir užtikrintas didelis pasitikėjimas ja šalyse partnerėse. Tai dabar padeda glaudžiai bendradarbiauti ChBRB saugumo srityje. Padidėjęs šalių partnerių pasitikėjimas Iniciatyva, dalyvavimas joje ir parama jai sudarė sąlygas Komisijai pradėti vesti regionines apskritojo stalo diskusijas ir vadovauti teikiant projektų pasiūlymus. Tokie pokyčiai nebuvo vienodi, nes kiekvienas iš 8 regionų pasižymi sava specifika ir yra veikiamas daugelio veiksnių, turinčių įtakos Komisijos sprendimui dėl lėšų paskirstymo. Todėl, nors Komisija žino ir yra įsitikinusi, kad ES kaimynystės politika yra prioritetinga Iniciatyvos sritis, kurioje įgyvendinama daugiausia jos projektų, turi būti atsižvelgiama ir į padėtį kai kuriuose kaimyniniuose regionuose ir jos poveikį tam tikrų veiksmų įgyvendinamumui.

Pavyzdžiui, Viduriniuosiuose Rytuose šalių partnerių norui siekti regioninio bendradarbiavimo trukdo Sirijos krizė, padėtis Irake ir dėl to plūstantys pabėgėlių ir perkeltųjų asmenų srautai. Tokie įvykiai paskatino Jordaniją, patį Iraką ir Libaną (Viduriniųjų Rytų KC nares) daugiau dėmesio skirti nacionaliniams klausimams, o ne regioniniam bendradarbiavimui.

Šiaurės Afrikos ir Sahelio regionui, kuriame bendradarbiavimas pradėtas vėliau nei kituose regionuose, įtaką taip pat daro regioninės krizės, susijusios su padėtimi Libijoje. Nepaisant tokių sudėtingų sąlygų, KC regioniniams sekretoriatams pavyko ne tik tęsti bendradarbiavimą, bet ir pradėti projektą sienų kontrolės srityje, kurioje regioninių gebėjimų stiprinimas yra esminis veiksnys siekiant stiprinti ES saugumą apsaugant nuo grėsmių, susijusių su organizuotu nusikalstamumu, narkotikais ir prekyba žmonėmis.

Jautrios temos taip pat pradėtos spręsti Pietryčių ir Rytų Europos regione, kuriame neseniai pradėtas įgyvendinti projektas, kurio tikslas – „Įvykio vietoje ekspertizės gebėjimų tiriant ChBRB incidentus

Pietryčių ir Rytų Europos kompetencijos centrų regione stiprinimas“ dalijantis informacija ir organizuojant subregionines pratybas.

Dėl KC regionų, esančių už ES kaimyninių šalių ribų, svarbu pažymėti, kad jų svarba ES saugumui neturėtų būti nuvertinama ChBRB srityje. Tai ypač pasakytina apie biologines grėsmes – žmonių ir gyvūnų ligos, pavyzdžiui, Ebolos virusinė liga ir paukščių gripas, atsirado už ES kaimyninių šalių ribų, tačiau kėlė konkrečią grėsmę ES piliečių sveikatai ir jos ekonomikai. KC prisidėjo prie tokių grėsmių prevencijos įgyvendinami keletą projektų, skirtų protrūkiams Afrikos Atlanto vandenyno pakrantės ir Pietryčių Azijos regionuose valdyti. Šiuo atžvilgiu verta paminėti, kad atstumas nėra apsaugos garantija. Būtent dėl šių priežasčių Komisija (DG DEVCO) nagrinėja galimybę stiprinti ES kaimyninių šalių ir kitų regionų ryšį biologinės saugos ir biologinio saugumo srityje: veiksmai už ES kaimyninių šalių ribų turėtų atitikti veiksmus kaimyninėse šalyse, o pavyzdžiu galėtų būti sėkmingai įgyvendinama Viduržemio jūros regiono epidemiologinių intervencijų mokymo programa („MediPIET“).

Pavyzdžiui, ChBRB grėsmių mažinimo veikla Rytų ir Centrinės Afrikos regione yra svarbi, nes ChBRB saugumas šioje pasaulio dalyje gali lengvai daryti poveikį kitiems regionams, įskaitant ES. 60 projektu, skirtu branduoliniam saugumui Rytų ir Centrinės Afrikos regione didinti, padedama stiprinti branduolinės politikos sistemas, kad būtų išvengta neteisėtos prekybos pavojingomis radiologinėmis ir branduolinėmis (RB) medžiagomis, įskaitant RB paliktuosius šaltinius. Kyla pavojus, kad tokiomis didelę grėsmę keliančiomis RB medžiagomis gali būti neteisėtai pasauliniu mastu prekiaujama per uostus. Tas pats pasakytina apie laboratorijas Rytų ir Centrinės Afrikos regione, iš kurių gali būti pavogti patogenai ir biologiniai veiksniai (dėl nepakankamų saugumo priemonių, skirtų šioms laboratorijoms apsaugoti).

Be šių priemonių 2018 m. klimato kaitos srities veiksmų dokumento projekte numatyta, kad pagrindinis vaidmuo teks KC kaip platformai, kuri, pasinaudodama šalių partnerių nacionalinėmis grupėmis ir nacionaliniais ryšių punktais (NRP), padės atkreipti šalių partnerių dėmesį į saugumą klimato kaitos srityje. Dokumente taip pat numatyti papildomi išteklių naujiems KC projektams, kuriais siekiama šalinti ES ir jos kaimyninėms šalims ligų pernešėjų, migruojančių dėl klimato kaitos, keliamą grėsmę, pradėti ir finansuoti. Šie veiksmai bus įgyvendinti pasinaudojant biologinio saugumo tinklais, sukurtais vykdant 37 projektą MEDILABSECURE bei 32 ir 36 projektus, skirtus programai „MediPIET“ remti.

Atsižvelgdama į šiuos aspektus, Komisija mano, kad vertinimas, ar ši rekomendacija turėtų būti laikoma įgyvendinta, ar ne, turi būti grindžiamas kompleksiškesne ir sudėtingesne „sričių, kurios yra labiausiai susijusios su ES saugumu“ sąvokos apibrėžtimi atsižvelgiant į ChBRB rizikos ir grėsmės pobūdį ir apimtį, taip pat pagrindinius ChBRB kompetencijos centrų iniciatyvos ypatumus.

IV. Komisija ir EIVT sutinka, kad Inicijatyvai bus naudingas jau pradėtas taikyti išsamus ir sistemingas rizikos vertinimo metodas, apimantis tyčinę, gamtinio pavojaus ir avarių riziką, ir jis geriau parodys jos vertę tiek šalims partnerėms ir regionams, tiek pačiai ES.

Priemonės ir patirtis, kurias, įgyvendindama Inicijatyvą, Komisija teikia šalims partnerėms, leidžia nustatyti grėsmes (remiantis 300 klausimų, įtrauktų į poreikių vertinimo klausimyną (PVK)) ir riziką (remiantis gebėjimų, kurių nėra arba kurie yra iš dalies patenkinami, sąrašu; PVK klausimyno rezultatuose jie įvardyti kaip trūkumai). Šių nustatytų faktų pagrindu rengiamas ChBRB nacionalinis veiksmų planas, skirtas nustatyti rizikai mažinti. Vykstant diskusijoms nacionalinių grupių prašoma šiuos veiksmus išdėstyti pirmenybės tvarka pagal jų turimą išankstinę informaciją apie konkrečios rizikos paplitimo šalyje tikimybę. Šis metodas paskatino šalių partnerių ir Komisijos grupių susidomėjimą išsamesne ir objektyvesne rizikos vertinimo metodika (kartu su vietoje teikiama pagalba). Dėl jos vyko diskusijos ir šiuo metu ji diegiama į PVK-NVP procesą. Ši

patobulinta rizikos vertinimo priemonė atitiks PVK pildymo etapu nustatytą riziką ir bus įtraukta į diskusijas dėl ChBRB NVP dokumento siekiant padėti nustatyti NVP veiksmų prioritetus.

Siekdamos įtvirtinti riziką grindžiamą metodą, Komisijos tarnybos ir EIVT pradėjo naudotis papildomais informacijos šaltiniais ir rizikos vertinimais, parengtais pagal atvirus, komercinius arba įslaptintus šaltinius.

Tačiau reikia pabrėžti, kad su saugumu susijusios informacijos šaltiniai apima daugiausia informaciją apie tyčinę riziką, todėl jie neapima visų rūšių ChBRB grėsmių (gamtinio pavojaus, avarijų), kurias siekiama šalinti KC iniciatyva. Todėl netyčinė rizika (avarijų, gamtinio pavojaus) vertinama pagal papildomas metodikas, kurios yra laipsniškai integruojamos į KC metodiką.

V. Rizikos vertinimo komponentas bus įtvirtintas ir įtrauktas į poreikių vertinimą ir nacionalinę veiksmų planų metodiką. Tai turėtų padėti atkreipti šalių partnerių dėmesį į rizikos vertinimo atlikimo svarbą, pristatyti galimus požiūrius ir rekomendacijas, taip pat joms geriau padėti nustatyti prioritetinius veiksmus.

Be to, vis didesnę reikšmę teikiant teorinio modeliavimo pratyboms ir pratyboms realiomis sąlygomis ir jas vis daugiau naudojant, rizikos vertinimas bus atliekamas geriau, nes šios pratybos padės nustatyti gebėjimų trūkumą šalyse partnerėse ir dėl to kylančią riziką.

VI. Be to, įgyvendinant Iniciatyvą sukurtas konsoliduotas regioninis ir pasaulinis tinklas, sudarytas iš ryšių punktų, sprendžiančių ChBRB srities klausimus, pasitikinčių vienas kitu ir besikeičiančių informacija net ir nevykstant oficialiems KC susitikimams.

Visiškai nesenas (2018 m. kovo mėn.) sėkmės įrodymas (netiesioginio KC tinklo poveikio pavyzdys) – įvykis Afrikos Atlanto vandenyno pakrantės regione, kuriame Burkina Faso nacionalinis ryšių punktas, iš valdžios institucijų gavęs informacijos apie radiologinės medžiagos vagystę šalyje, nedelsdamas apie tai informavo Malio nacionalinį ryšių punktą, kad aptartų galimas priemones šiai problemai spręsti ir per KC imtis aktyvių pasienio bendradarbiavimo veiksmų.

VII. Regioniniai sekretoriatai ir nacionaliniai ryšių punktai supranta, kad jie palaipsniui gali tapti vieno langelio principu arba viena bendra prieiga grindžiamais regioniniais centrais regioniniams ir nacionaliniams ChBRB klausimams spręsti. Jiems tenka pagrindinis vaidmuo koordinuojant bei padedant organizuoti regioninius renginius (pvz., 2017 m. spalio mėn. Rabate vykusį Vakarų Afrikos praktinį seminarą po Ebolos virusinės ligos protrūkio), rengiant regioninius veiksmų planus arba sudarant sąlygas regioninėms teorinio modeliavimo arba tarpvalstybinėms pratyboms.

Tokio regioninio bendradarbiavimo pavyzdys – 2018 m. kovo mėn. Centrinės Azijos KC sekretoriato gautas Centrinės Azijos ir Kaukazo biologinės saugos asociacijos (BACAC) pasiūlymas prisidėti prie 2018 m. pabaigoje vyksiančios metinės regioninės konferencijos organizavimo glaudžiai bendradarbiaujant su Tarptautiniu mokslo ir technologijų centru (TMTC) ir KC 53 projektą įgyvendinančiais subjektais.

VIII. Komisijos tarnybos ir EIVT drauge ėmėsi aktyvesnio ES delegacijų įtraukimo į Iniciatyvą veiksmų. Padaryta tam tikra pažanga, dabar vyksta reguliarus ir glaudesnis bendravimas su regioniniais sekretoriais, projektų vykdytojais ir už valdymą atsakinga grupe. Kai kurios delegacijos teikė esminę paramą į Iniciatyvą įtraukdamos pagrindines šalis partneres (Etiopiją, Mongoliją, Pakistaną, Siera Leonę) arba skatindamos jas aktyviau joje dalyvauti ir taip didindamos politinį dėmesį Iniciatyvai.

Visapusiškas visų delegacijų 59 KC šalyse partnerėse dalyvavimas yra gana plataus užmojo tikslas atsižvelgiant į mažėjantį biudžetą, didėjantį darbo krūvį ir laiką, reikalingą šiam procesui užbaigti. Tačiau Komisija ir EIVT yra įsitikinusios, kad šio tikslo sėkmingai siekiama.

2018 m. sausio mėn., siekiant užtikrinti sistemingesnę ES delegacijų dabartinėse ir potencialiose šalyse partnerėse dalyvavimą bei padidinti Inicijatyvos politinį matomumą delegacijų vadovų akreditavimo šalyje (-se), atitinkamiems delegacijų vadovams buvo pateiktas oficialus raštas, raginantis imtis konkrečių veiksmų.

Be to, nuo 2017 m. pabaigos Inicijatyva įtraukiama į politinių dialogų / saugumo klasterių darbotvarkę.

Dakaro, Islamabado, Manilos ir Nairobio regioninių bendradarbiavimo pareigūnų darbas užtikrino geresnį atitinkamų regionų delegacijų informuotumą apie ChBRB KC veiklą.

IX. Po diskusijos su Komisija EIVT į 2018–2020 m. orientacinę daugiametę programą, įgyvendinamą pagal Priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), įtraukė pakoreguotus papildomus tikslus ir veiklos rodiklius.

Siekiant patobulinti programavimo dokumentus, technines užduotis ir ataskaitų teikimo procedūrą, techniniam konsultantui padedant pradėti tobulinti rodikliai ir loginės matricos.

X. ES ChBRB KC portalas yra svarbi bendradarbiavimo pagal Inicijatyvą, kuri yra visiškai decentralizuota ir įgyvendinama 8 pasaulio regionuose, priemonė. Pripažįstama, kad pasiekta portalo pajėgumų riba. Portalas pagal savo pobūdį yra bendradarbiavimo terpė ir buvo plėtojamas kartu su Inicijatyva. Šiuo metu Inicijatyva apima 60 šalių, todėl atsirado poreikis portalą koreguoti. Dabartinio portalo struktūra yra atnaujinama.

Dėl sparčios IT technologijų plėtros priimtas sprendimas lygiagrečiai vidaus sistemoje kurti naują portalą, grindžiamą kitokiu standartiniu programinės įrangos protokolu. Šis pagerins jo perkeliamumą, priežiūrą, atnaujinimą ir tvarumą. JTC šiuo metu atlieka tokio kūrimo galimybių studiją.

XI. Komisija ir EIVT sutinka su visomis Audito Rūmų rekomendacijomis.

IVADAS

2. ChBRB grėsmė nuolat kinta ir yra požymių, kad grėsmė, ypač susijusi su cheminėmis medžiagomis, didėja.

4. Iš tikrųjų, DG DEVCO užtikrina minimų veiksmų, kuriais siekiama mažinti ChBRB grėsmes, sąsają ir vengia jų dubliavimosi. Visų pirma, pagal ChBRB KC sistemą DG DEVCO administruoja ES partnerių iniciatyvos dvejojo naudojimo prekių eksporto kontrolės komponentą (38, 43, 47, 64 projektai), o Tarptautinis mokslo ir technologijų centras (TMTC) ir Mokslo ir technologijų centras Ukrainoje (MTCU), pasinaudodami parama, vykdė keletą projektų (53, 52, 50), veiksmų ir pratybų („Sunkar“, „Lionshield“).

9. Viena iš ES delegacijų funkcijų įgyvendinant KC iniciatyvą yra palaikyti ryšius su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir ES valstybių narių ambasadamis atitinkamose šalyse siekiant užtikrinti, kad NRP darbas būtų gerai žinomas ir remiamas tiek valdžios institucijų, tiek ambasadų. Politinė parama yra ypatingai svarbi siekiant, kad nacionalinių ryšių punktų ChBRB koordinavimo darbas būtų veiksmingas.

PASTABOS

16. Taip pat žr. atsakymą į III dalies pastabas.

DG HOME daugiausia dėmesio skiria tyčinei rizikai ir logiškai daugiausia dėmesio skiria prie ES sienų ES kylančiai tiesioginei grėsmei. KC iniciatyva yra ilgalaikė programa, kuria siekiama visų grėsmių (ne tik tyčinių, bet ir avarijų bei gamtinio pavojaus) prevencijos. KC veiklą sudaro regioninių projektų vykdymas ir techninės pagalbos vietoje teikimas, PVK, NVP ir parama bendram ChBRB srities veiklos valdymui. Visomis veiklos rūšimis siekiama to paties tikslo ir jos papildo

viena kitą. Todėl projektams tenkančios finansavimo dalies nereikėtų vertinti atskirai nuo likusių rūšių veiklai skiriamo finansavimo.

Pietinės Viduržemio jūros regiono kaimyninės šalys (Šiaurės Afrikos ir Sahelio regiono ir Viduriniųjų Rytų šalys) iš tiesų priklauso prioritetinei, bet labai sudėtingai sričiai, kurioje sunku pradėti regioninius projektus neužtikrinus pakankamo pasitikėjimo ir nepasiekus pakankamos brandos, kaip paaiškinta toliau.

Viduriniųjų Rytų regione jau daugelį metų vyrauja labai sudėtinga saugumo padėtis. Dėl tokių aplinkybių ypač sudėtinga skatinti KC šalių partnerių regioninį bendradarbiavimą, nes Libanas, Irakas ir Jordanija gerokai daugiau dėmesio skiria savo nacionaliniams klausimams ir poreikiams. Vis dėlto toliau vyksta diskusija ir mainai. Komisija mano, kad tai turėtų būti savaime laikoma Iniciatyvos sėkme.

Be to, DG DEVCO, įgyvendindamas savo naują, KC remiamą Mokymo ir konsultavimo programą (68 projektas), jau pradėjo pirmenybės tvarka kreiptis į Viduriniųjų Rytų KC partneres, siekdamas stiprinti jų ChBRB gebėjimus. Tuo pat metu DG DEVCO ragina ES delegacijas skatinti naudoti kitas finansavimo priemones (daugiausia vystomojo bendradarbiavimo priemonę ir Europos kaimynystės priemonę), kad nacionalinius poreikius būtų galima įgyvendinti dvišaliu pagrindu. Šie abu veiksmai skirti tam, kad naudojant kitas priemones būtų siekiama tų pačių KC gebėjimų stiprinimo tikslų, nes tenkindami partnerių poreikius jie pasirengia tinkamu momentu iš naujo pradėti regioninį bendradarbiavimą. Atsižvelgiant į šį planą akivaizdžiai svarbu, kad KC diskusijos tęstųsi nepaisant santykinio projektų ir veiklos strigimo.

Pietryčių ir Rytų Europos regione, kurį sudaro 10 šalių, įskaitant Vakarų Balkanų ir Kaukazo šalis, ES dominančios problemos sprendžiamos veiksmingai, nes šalys pradėjo daugiau dėmesio skirti griežtojo saugumo temoms, įskaitant RB ekspertizę ir pirmąjį atsaką į ChBRB incidentus, taip pat organizuoti bendras pratybas, per kurias tikrinamas projektų poveikis.

Šiaurės Afrikos ir Sahelio regione bendradarbiavimas prasidėjo vėliau nei kituose regionuose, tačiau netrukus pradėtos spręsti problemos, kurios yra ypatingai svarbios ne tik pačiam regionui, bet ir ES saugumui. 55 projektas, kuriuo siekiama „*tarpvalstybinių ChBRB medžiagų kontrolės ir aptikimo gebėjimų stiprinimo*“, turi poveikį kovai su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu. Sunkumus, su kuriais susidurta įgyvendinant projektą, nulėmė tai, kad jis susijęs su itin jautriomis temomis ir šalių partnerių griežtojo saugumo struktūromis, įskaitant karinę struktūrą.

17. Komisija ir EIVT žino, kad išteklių yra riboti. Iš tikrųjų tai yra priežastis, nulėmusi sprendimą neplešti ChBRB KC geografinių ribų apimant Afrikos pietinę dalį (Pietų Afrikos Respubliką, Namibiją ir pan.) arba Pietų ar Centrinę Ameriką, nepaisant pasaulinio Iniciatyvos ir jos tikslų masto. Plėtrai pasirinkta tik labai nedaug potencialių šalių partnerių, daugiausia tolimesnių ES kaimyninių šalių, kurios sudaro pagrindines Iniciatyvos regioninių sekretoriatų aprėpties spragas, nes jos susijusios su svarbiomis ChBRB grėsmėmis ir (arba) vertybėmis (pvz., Kazachstanas) arba pačios savaime yra laikomos vertingomis partnerėmis dėl numanomo gebėjimo skatinti šiuo metu inertišką regioninį bendradarbiavimą ir (arba) Iniciatyvos plėtrą (Kuveitas).

Išteklis, kuriuos galima panaudoti ChBRB rizikai mažinti, papildoma šalių partnerių nepiniginis įnašas, taip pat papildomas finansavimas ES arba ne ES šalių dvišalės pagalbos (pvz., Lenkijos ir Jungtinių Valstijų pagalbos Pietryčių ir Rytų Europos regione; Prancūzijos ir Vokietijos pagalbos Afrikos Atlanto vandenyno pakrantės regione) lėšomis.

Vis dėlto, nors geografinė plėtra iš tiesų reiškia, kad šaliai vidutiniškai skiriama mažiau galutinės pagalbos, Iniciatyva, atsižvelgiant į jos mastą ir tikslą, taip pat skirta regioniniam bendradarbiavimui remti, nes ChBRB grėsmės pagal savo pobūdį ties nacionalinėmis sienomis nesustoja. Etiopija, Kuveitas, Pakistanas ar Azerbaidžanas yra naujos KC šalys partnerės, kurios

stiprina KC regioninio bendradarbiavimo poveikį. Pavyzdžiui, neseniai (2018 m. kovo mėn.) vykusioje Centrinės Azijos apskritojo stalo diskusijoje Dušanbėje Pakistanas pasiūlė pasidalyti su Centrinės Azijos šalimis partnerėmis savo aukšto lygio biologiniais ir RB gebėjimais.

Jeigu šalių, kuriose vykdomi projektai, skaičius būtų mažesnis, jų poveikis ChBRB saugumui nebūtų toks veiksmingas, kokį užtikrina tam tikro viso regiono aprėptis. Todėl šalių partnerių skaičiaus didėjimą verčiau reikia vertinti kaip būdą užbaigti Iniciatyvą ir galiausiai pagerinti jos ChBRB rizikos mažinimo tikslų rezultatus ir, atitinkamai, ES saugumą.

Be to, Komisija pasinaudojo gera ChBRB KC reputacija šalyse partnerėse ir KC tinklu, kad pritrauktų šalis, su kuriomis ES siekė strategiškai bendradarbiauti. Taip pasakytina ne tik apie Afganistaną, o vėliau – Pakistaną ir Etiopiją (dabar visos šios šalys yra narės), bet ir Nigeriją bei Egiptą, nes Komisija šias šalis įtraukė į dvišales derybas, nors jos kol kas dar nėra prisijungusios prie Iniciatyvos.

Galviausiai reikia prisiminti tikrąjį KC iniciatyvos pobūdį: dėl jos savanoriškumo principu grindžiamo metodo „iš apačios į viršų“ būtų nenatūralu, jeigu Komisijos tarnybos ir (arba) EIVT atsisakytų bendradarbiauti su šalimis, kurios įsipareigoja dalyvauti regioninėse pastangose mažinti ChBRB riziką ir kovoti su ChBRB grėsmėmis.

18. Galimas dvejopas tokio projektų finansavimo pasikeitimo paaiškinimas.

Pirma, ChBRB srityje sąvoka „ES rizika“ neturėtų apimti tik ES kaimyninių šalių. Kaip paaiškinta atsakyme į III dalies pastabas, paskutiniu metu ES kilę biologinio saugumo srities pavojai buvo žmonių ir gyvūnų ligos (Ebolos virusinė liga ir paukščių gripas), kurios atsirado už kaimyninių šalių ribų. Šiais atvejais Afrikos Atlanto vandenyno pakrantės ir Pietryčių Azijos regionams skirtuose projektuose prioritetą buvo teikiamas ES tiesiogiai rūpimiems klausimams, nors ir ne kaimyninėse šalyse. Iš šio pavyzdžio matyti, kad, visų pirma biologinių medžiagų srityje, atstumas nėra saugumo garantija. Todėl Komisija yra įsitikinusi, kad dėmesys Kaimynystės politikai yra labai svarbus, tačiau, atsižvelgiant į ChBRB grėsmių pobūdį, jis neturėtų būti suprantamas per siaurai. Atitinkamai DG DEVCO nagrinėja galimybę kaimynystės srities veiksmais grindžiamą programą „MediPIET“ (36 projektas) panaudoti kaip pavyzdį, pagal kurį kituose regionuose būtų pradėti vykdyti panašūs projektai, kuriais siekiama užkirsti kelią ir mažinti biologines grėsmes.

ChBRB grėsmių mažinimo veikla Rytų ir Centrinės Afrikos regione yra svarbi, nes ChBRB saugumas šioje pasaulio dalyje gali lengvai daryti poveikį kitiems regionams, įskaitant ES. 60 projektu, skirtu branduoliniam saugumui Rytų ir Centrinės Afrikos regione didinti, padedama stiprinti branduolinės politikos sistemas, kad būtų išvengta neteisėtos prekybos pavojingomis radiologinėmis ir branduolinėmis (RB) medžiagomis, įskaitant RB paliktuosius šaltinius. Kyla pavojus, kad tokiomis didelę grėsmę keliančiomis RB medžiagomis gali būti neteisėtai pasauliniu mastu prekiaujama per uostus. Tas pats pasakytina apie laboratorijas Rytų ir Centrinės Afrikos regione, iš kurių gali būti pavogti patogenai ir biologiniai veiksniai (dėl nepakankamų saugumo priemonių, skirtų šioms laboratorijoms apsaugoti).

Be to, ypatingos sąlygos kai kuriuose ES kaimyniniuose regionuose, kaip paaiškinta atsakyme į III dalies pastabas, turėjo neigiamą poveikį apskritojo stalo diskusijoms formuluojant regioninius projektus ir Komisijos sprendimams dėl galimybės juos finansuoti. Pavyzdžiui, dėl šalių partnerių Viduriniųjų Rytų regione dėmesio nacionaliniams klausimams nebuvo teikiama pirmenybė regioninio masto projektų, kurie yra pagrindinis Iniciatyvos tikslas, pasiūlymams. Šiaurės Afrikos ir Sahelio regione bendradarbiavimas pradėtas vėliau nei kituose regionuose, tačiau tokiam nestabiliame regione pradėtas projektas labai jautria ir svarbia sienų kontrolės tema. Dėl sudėtingos padėties abiejuose regionuose Komisijai ne tik atsivėrė galimybė pradėti projektus su labai griežtu saugumu susijusiais klausimais, bet ir iškilo problemų dėl projektų skaičiaus.

Pietryčių ir Rytų Europos regione padėtis kitokia. Regionas yra vienas labiausiai pažengusių iš aštuonių KC regionų vertinant pagal partnerių įsipareigojimą ir norą bendradarbiauti ir kartu rengti pratybas jautriomis temomis (pavyzdžiui, neseniai RB ekspertizės tema). Šis regionas buvo pasirinktas siekiant išbandyti naują Komisijos rengiamą ChBRB mokslinių tyrimų konkurso iniciatyvą. Ji bus pradėta 2018 m. birželio mėn. vykstant metiniam visų NRP susitikimui. Pietryčių ir Rytų Europos regionas pirmasis pasinaudojo glaudesnio ryšio su NATO ChBRB Viškovo centru 2017 m. teikiamomis galimybėmis ir pirmasis integravo DG HOME programos „Horizontas 2020“ projektus, pavyzdžiui, EDEN ir elektroninio pranešimo projektus, kuriais stiprinamas ChBRB vidaus ir išorės aspektas – naujajame ES ChBRB veiksmų plane nustatytas prioritetas. DG DEVCO jau įtraukė savo geografinius direktoratus ir DG NEAR, kad projektams, kuriais sprendžiamos dvišalės problemos, finansuoti galėtų būti panaudotos vystomojo bendradarbiavimo priemonės ir Europos kaimynystės priemonės lėšas.

19. Projektų atranka pirmumo tvarka nebūtinai turi būti vertinama *stricto sensu*. Tai greičiau ženklas, kad prioritetas teikiamas brandžiausiems ir todėl labiausiai finansuoti tinkamiems projektams kitų projektų, dėl kurių reikalingos tolesnės konsultacijos arba regioninis bendradarbiavimas, atžvilgiu (pvz., praėjo nemažai laiko, kol buvo pateiktas pirmas brandus Šiaurės Afrikos ir Sahelio regioninis projektas – 55 projektas). Vienas labiausiai pripažintų KC laimėjimų yra tikros ChBRB pasaulinės bendruomenės subūrimas. Šiuo požiūriu teigiama imitavimo dinamiką skatina pasirinkimas finansuoti aktyviausius narius ir regionus.

Galviausiai teigiamos konkurencijos tarp 59 šalių partnerių skatinimas taip pat buvo „sėkmės istorijos“ apdovanojimų, pristatytų paskutiniame metiniame nacionalinių ryšių punktų susitikime, tikslas.

Dėl šalių partnerių skaičiaus didinimo žr. atsakymą į 17 dalies pastabas.

20. Apskritai, atsižvelgdama į Iniciatyvos pobūdį „iš apačios į viršų“, Komisija gali vesti diskusijas ir joms vadovauti, tačiau negali priversti šalių partnerių diskutuoti temomis ir pradėti projektus srityse (net ir ChBRB spektro), kurie neatitinka bendrų regioninių poreikių. Tai mažintų Iniciatyvos patikimumą ir keltų pavojų įgyvendinant Iniciatyvą padarytai pažangai, net ir jautriose srityse.

Iš tiesų, kai kuriais projektais, įtrauktais į sąrašą ir priskirtais ChBRB kategorijai, sprendžiamos Ch ir B komponentų problemos, taip pat (kartais) ir RB. Pavyzdžiui, 54 projektas „Medicininio pasirengimo ChBRB incidentams ir reagavimo į juos gebėjimų stiprinimas“ apima visą ChBRB spektrą, tačiau buvo parengtas atsižvelgiant į regiono poreikius po cheminių išpuolių, per kuriuos naudotos zarino dujos, Sirijoje; šiuo atveju chemijos srities mokymai taip pat prisidėjo prie gebėjimų biologinių medžiagų srityje stiprinimo. Tas pats argumentas gali būti taikomas 34, 46 ir 54 projektams. Be to, projektai, kuriais siekiama sustiprinti nacionalines ChBRB teises sistemas, taip pat laikomi apimančiais visos šios srities problemas (t. y. 33 projektas).

Tačiau Komisija sutinka, kad, atsižvelgiant į Iniciatyvos raidą, t. y. į tai, kad ją įgyvendinant vis daugiau dėmesio skiriama į saugumą labiau orientuotoms temoms, reikia stiprinti bendradarbiavimą su INTCEN. Kadangi 3 tikslas „Užmegzti stipresnius ChBRB saugumo srities vidaus ir išorės ryšius su pagrindiniais regioniniais ir tarptautiniais ES partneriais“ įtrauktas į naują 2017 m. spalio 18 d. Pasirengimo cheminėms, biologinėms, radiologinėms ir branduolinėms saugumo grėsmėms didinimo veiksmų planą (žr. COM(2017) 610 *final*), numatomas sistemingesnis tarpinstitucinis bendradarbiavimas.

21. Komisija sutinka su Audito Rūmais, kad reikia nepakenkti Iniciatyvai išplečiant ją gerokai daugiau nei jos teminė aprėptis, ypač atsižvelgiant į struktūrinį darbą, susijusį su nacionalinių grupių, kurios sutelktų dėmesį į naujas temas, pajėgumų didinimu.

Vis dėlto Komisija ir EIVT mano, kad siekiant ChBRB saugumo tikslų ir atsižvelgiant į ES interesus, reikėtų išnaudoti KC struktūrų potencialą remti kitus ES interesus atitinkančius veiksmus, finansuojamus iš kitų biudžeto eilučių.

Šiuo atžvilgiu Iniciatyvos išplėtimas apimant kitas temines sritis (visų pirma sprogmenų) yra tiesiogiai susijęs su politinėmis užduotimis, nustatytomis pasinaudojant ES pasaulinės strategijos „atspindėjimo efektu“, žr. „Pasirengimo cheminėms, biologinėms, radiologinėms ir branduolinėms saugumo grėsmėms didinimo veiksmų planą“, COM(2017) 610 *final*.

Galiausiai Iniciatyvos metodą „iš apačios į viršų“ galima laikyti apsidraudimu nuo rizikos per daug nutolti nuo ChBRB: kelios šalys partnerės ir regioniniai sekretoriatai jau yra pareiškę susirūpinimą dėl tokios galimybės.

Atsižvelgdama į šiuos svarstymus ir pokyčius, Komisija taip pat laikosi nuomonės, kad ChBRB sritis neturi būti aiškinama pernelyg plačiai ir turi apsiriboti grėsmėmis, susijusiomis tiek su ChBRB, tiek su organizuotu nusikalstamumu (pvz., falsifikuotais vaistais ir jų neteisėta prekyba), ir bet kuriuo atveju turi būti vertinama kiekvienu konkrečiu atveju.

22. Komisija rizikos vertinimo komponentą įtrauks į poreikių vertinimą ir nacionalinę veiksmų planų metodiką. Tai turėtų padėti atkreipti šalių partnerių dėmesį į rizikos vertinimo atlikimo svarbą, pristatyti galimus požiūrius ir rekomendacijas, taip pat joms geriau padėti nustatyti prioritetinius veiksmus.

23. Už nacionalinės grupės sudėtį visiškai atsako šalis partnerė ir NRP; jie taip pat yra atsakingi už kitų nacionalinių ekspertų, kurie nėra nacionalinės grupės nariai, dalyvavimą PVK / NVP procese. Vis dėlto Komisija dažnai siūlo NRP apsvarstyti papildomų dalyvių kandidatūras.

Atsižvelgdama į konkrečius kiekvieno regiono poreikius ir siekdama užpildyti pajėgumų spragas, Komisija formuoja ir techninės pagalbos vietoje grupes.

Šiuo metu pagalba vietoje teikiama visuose regionuose.

25. Manoma, kad Iniciatyvos politinio matomumo didinimas skatins šalių partnerių politinę valią įgyvendinti PVK / NVP procesus.

Dėl įgyvendinamos bendros darbuotojų skaičiaus mažinimo politikos, kuri turi poveikį su KC iniciatyva dirbantiems darbuotojams, 2017 m. buvo ypatingai sudėtinga padėti visoms šalims partnerėms, pateikusioms prašymą parengti PVK ir NVP.

Atsižvelgdama į gautus skirtingus šalių partnerių prašymus, JTC rengia preliminarų 2018 ir 2019 m. grafiką. Užtikrindamas, kad šalyse partnerėse, kurioms padeda Europos Komisija, būtų griežtai laikomasi PVK-NVP metodikos ir kad Europos Komisija vadovautų procesui, JTC pasikliaus techninės pagalbos vietoje ekspertų ir (arba) išorės ekspertų teikiama parama. 2018 ir 2019 m. PVK ir NVP procesams numatyta skirti daugiau išteklių (ekspertų ir lėšų kelionėms bei susitikimams).

26. Tai, kad šalims partnerėms dabar tenka eilėje laukti pagalbos rengiant PVK ir NVP, turėtų būti vertinama kaip teigiamas Iniciatyvos pažangos ženklas. Labai dažnai duomenys apie ChBRB poreikius yra neskelbtini, todėl prireikė laiko, kol partnerės buvo pasirengusios ir galėjo nedvejodamos dalytis šia informacija su tokiu išorės veikėju, kaip ES. Tačiau atrodo, kad dvejojimo etapas jau yra pasibaigęs ir jį pakeitė teigiama dinamiška konkurencija, iš kurios matyti įsipareigojimas Iniciatyvai ir (arba) kaip laimėjimas – nacionaliniai veiksmų planai.

Šiuo atžvilgiu KC iniciatyva iš dalies tapo savo sėkmės įkaite, nes dabar Komisijai reikia kiekybiniu požiūriu padidinti savo pajėgumus teikti techninę paramą nepaisant akivaizdaus tam reikalingo išteklių trūkumo.

37. NRP institucinis pripažinimas ir politinė parama dažniausia priklauso nuo svarbos, kurią aukšto lygio politinės institucijos teikia KC iniciatyvai. Iniciatyvos politinį matomumą siekiama didinti sistemingiau įtraukiant ES delegacijas į Iniciatyvos populiarinimą, įskaitant diplomatinę NRP funkcijų rėmimą. Labai svarbios yra ir regioninio bendradarbiavimo pareigūno tose šalyse, kuriose jis paskirtas, funkcijos.

Taip pat svarbus regioninių sekretoriatų matomumas. Dėl šios priežasties DG DEVCO nusprendė nuo 2018 m. padidinti regioninių sekretoriatų veiklos biudžetą.

38. Šio tikslo aiškiai siekiama EIVT nurodymuose, kurie 2018 m. sausio 26 d. buvo išsiųsti ES delegacijų KC šalyse partnerėse vadovams. Juose, be kita ko, prašoma plėtoti veiklą, skirtą „ES valstybių narių, atitinkamų tarptautinių organizacijų ir kitų svarbių rėmėjų informuotumui apie Iniciatyvą, jos tikslus ir rezultatus didinti“, nes „taip būtų galima paskatinti laipsnišką NRP ir (arba) nacionalinės grupės pertvarką į vieno langelio principu veikiančią centrą, skirtą visiems su ChBRB susijusiems projektams ir veiklai atitinkamose šalyse“.

Siekiant didinti NRP reikšmę itin svarbu, kad DG DEVCO ir EIVT dirbtų kartu, siekdami gerinti pačių NRP, regioninių sekretoriatų ir ES delegacijų veiklos koordinavimą ir bendradarbiavimą. Išėities taškas gali būti paprastas logistinis koordinavimas: ES delegacijos turi būti skatinamos savo patalpose organizuoti apskritojo stalo diskusijas arba *ad hoc* neoficialius susitikimus su regioninio sekretoriato vadovu ir kai kuriais regiono NRP, kartu įtraukdamos ES valstybių narių ambasadas ir vietos valdžios institucijas. Išlaidos būtų ribotos, ypač atsižvelgiant į didėjančią matomumo / logistikos biudžetą, skiriamą regioniniams sekretoriatams, tačiau poveikis NRP matomumo ir autoriteto atžvilgiu būtų reikšmingas.

39. Siekiant pabrėžti regioninio bendradarbiavimo pareigūnų svarbą Iniciatyvai, 2018 m. vasario 21 d. buvo išsiųstas bendras EIVT ir DG DEVCO raštas toms ES delegacijoms, kuriose tokia parama laikoma būtina.

40. DG DEVCO ir EIVT drauge pradėjo aktyvesnio ES delegacijų įtraukimo į Iniciatyvą procesą ir jau padarė tam tikrą pažangą. Dabar vyksta reguliarus ir glaudesnis bendravimas su regioniniais sekretoriatais, projektų vykdytojais ir už valdymą atsakinga grupe. Kai kurios delegacijos teikė esminę paramą į Iniciatyvą įtraukdamos pagrindines šalis partneres arba skatindamos jas aktyviau joje dalyvauti ir taip didindamos politinį dėmesį Iniciatyvai.

Visų delegacijų 59 KC šalyse partnerėse visapusiškas dalyvavimas yra gana plataus užmojo tikslas, kad jis būtų pasiektas per 3–4 metus, atsižvelgiant į mažėjančią biudžetą, didėjančią darbo krūvį ir laiką, reikalingą šiam procesui užbaigti. Tačiau Komisija ir EIVT yra įsitikinusios, kad šio tikslo sėkmingai siekiama.

Visai neseniai EIVT generalinė sekretorė dar labiau paspartino šį procesą, išsiųsdama oficialius raštus delegacijų vadovams KC šalyse partnerėse (2018 m. sausio mėn.) ir EIVT generalinės sekretorės pavaduotojui, atsakingam už politinius reikalus ir regioninius direktorius (2017 m. lapkričio mėn.), siekdama padidinti atitinkamai ES delegacijų dalyvavimą ir Iniciatyvos politinį matomumą.

Dakaro, Islamabado, Manilos ir Nairobi regioninių bendradarbiavimo pareigūnų darbas užtikrino geresnį atitinkamų regionų delegacijų informuotumą apie ChBRB KC veiklą. Pietryčių Azijoje tapo įprasta praktika projektų renginius pradėti įžangine delegacijų atstovų kalba. Pareigūnai taip pat sudarė galimybes informuoti ES valstybių narių diplomatinės atstovybes.

Iniciatyva įgijo politinį matomumą, kai ES bendrai pirmininkaujama ASEAN regioninio forumo praktiniame seminare „Informuotumo gerinimas ir ASEAN regioninio forumo bendradarbiavimo cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių (ChBRB) grėsmių mažinimo srityje skatinimas“.

kuris 2015 m. rugsėjo mėn. vyko Filipinuose, buvo suburta ChBRB KC ekspertų grupė, sudaryta iš NRP, regioninio sekretoriato, UNICRI ir EB JTC atstovų.

Iniciatyva buvo vienas iš veiksmų, minimų BANDAR SERI BEGAVANO veiksmų plane, skirtame glaudesnei ASEAN ir ES partnerystei (2013–2017 m.), ir yra įtraukta į jį pakeitusį ASEAN ir ES veiksmų planą (2018–2022 m.). Be to, ji buvo įtraukta į ASEAN ir ES kovos su terorizmu ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu darbo planą (2014–2017 m.). Buvo nuolat teikiamos ChBRB KC plane numatytų veiksmų įgyvendinimo pažangos ataskaitos.

41. Nors DG DEVCO pripažįsta, kad įgyvendinant kelis projektus daugiau dėmesio buvo skiriama šalių partnerių, o ne regiono masto gebėjimų plėtojimui, reikia pasakyti, kad be tinkamų nacionalinių gebėjimų negalima visapusiškai taikyti jokio regioninio požiūrio.

Be to, kai kurie vykdyti projektai iš tiesų buvo regioninio masto ir požiūrio, pvz., visoms ES kaimyninėms šalims skirtas projektas „MediPIET“, 41 projektas dėl labai rizikingų cheminių įrenginių ir rizikos mažinimo Afrikos Atlanto vandenyno pakrantės regione ir 48 projektas dėl pagerinto protrūkių regioninio valdymo ChBRB kompetencijos centrų šalyse partnerėse Afrikos Atlanto vandenyno pakrantės regione.

42. Susitikimų organizavimas yra viena iš regioninių sekretoriatų funkcijų, dėl kurių DG DEVCO nusprendė nuo 2018 m. didinti regioninių sekretoriatų biudžetą.

Nuo 2016 m. DG DEVCO į visus atitinkamus projektus pradėjo įtraukti teorinio modeliavimo pratybas ir pratybas realiomis sąlygomis.

Glaudžiau bendradarbiaudamos DG DEVCO, DG ECHO ir DG NEAR tarnybos, atsakingos už regionines nelaimių valdymo programas ir nagrinėjančios galimybę rengti tam tikras bendras pratybas ir mokymus, pradėdant nuo bendro intereso šalių, kuriose įsteigti centrai (Alžyras, Marokas, Jordanija, Gruzija), sieks stiprinti Iniciatyvą ir paversti ją unikaliu ir galingu tinklu.

44. Komisija ir EIVT visiškai sutinka su šios dalies pastaba. Jos jau pradėjo dirbti su atitinkamais DG DEVCO ir DG NEAR geografiniais direktoratais, siekdamos sukurti sinergiją ir padidinti Iniciatyvos finansavimo šaltinius.

Šį procesą palengvina tai, kad pasinaudojant KC sukurtas regioninis tinklas leidžia kitoms ES institucijoms naudotis Iniciatyva kaip savo programų ir projektų platforma.

KC prisitaikomumo pavyzdys yra 2018 m. klimato kaitos srities veiksmų dokumento projektas, kuriame numatyta, kad pagrindinis vaidmuo teks KC kaip platformai, kuri, pasinaudodama šalių partnerių nacionalinėmis grupėmis ir NRP, padės atkreipti šalių partnerių dėmesį į klimato kaitos ir saugumo sričių sąsajas. Dokumente taip pat numatyti papildomi išteklių naujam KC projektui, kuriuo siekiama šalinti ES ir jos kaimyninėms šalims ligų pernešėjų, migruojančių dėl klimato kaitos, keliamą grėsmę, pradėti.

Be to, vyksta tiriamosios diskusijos dėl galimo programos „MediPIET“ (kuri šiuo metu finansuojama KC 32 ir 36 projektų lėšomis), kaip vertingos Europos kaimynystės politikos programos, perdavimo DG NEAR po 2019 m. Jeigu šis modelis pasiteisins, jį bus galima taikyti ir kitiems KC projektams, ypač ES kaimynystės politikos srityje.

46. Šio tikslo aiškiai siekiama EIVT nurodymuose, kurie 2018 m. sausio 26 d. buvo išsiųsti ES delegacijų KC šalyse partnerėse vadovams (žr. taip pat atsakymą į 38 dalies pastabas). ES delegacijas vykdyti šią užduotį taip pat turėtų paskatinti raginimas paskirti delegacijos politinio skyriaus darbuotoją, kuris delegacijos vadovo akreditacijos šalyje (-yse) atliktų informacijos centro funkcijas.

ES delegacijos Pietryčių Azijos regione padeda šalims partnerėms, pasinaudojant savo nacionaliniais veiksmų planais (jų projektais), ieškoti kitų rėmėjų finansavimo galimybių.

Pavyzdžiui, ES bendrai pirmininkaujama ASEAN regioninio forumo praktiniame seminare „Informuotumo gerinimas ir ASEAN regioninio forumo bendradarbiavimo cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių (ChBRB) grėsmių mažinimo srityje skatinimas“, kuris 2015 m. rugsėjo mėn. įvyko Filipinuose, buvo numatytos ryšių užmezgimo sesijos, per kurias šalys partnerės galėjo susitikti su potencialiomis šalimis rėmėjomis ir tarptautinėmis organizacijomis (Pasaulio sveikatos organizacija (PSO), Cheminio ginklo uždraudimo organizacija (ChGUO), Tarptautine atominės energijos agentūra).

48. Komisija sutinka su šia pastaba. DG DEVCO ir NEAR / ECHO jau dabar keičiasi informacija, tačiau šis procesas galėtų būti oficialus.

2018 m. sausio mėn. Gruzijoje DG ECHO prisijungė prie DG NEAR vadovaujamos metinės saugumo, teisinės valstybės ir krizių prevencijos ir valdymo veiksmų programos (MVP) nustatymo misijos. Remdamasis Gruzijos Vyriausybės pateiktu poreikių vertinimu, DG NEAR į 2018 m. metinę veiksmų programą planuoja įtraukti ChBRB srities pagalbą. Tęsdama bendradarbiavimą ES sieks šalinti nacionalinio ChBRB srities veiksmų koordinavimo struktūrinius trūkumus.

Be to, nuo 2017 m. pabaigos DG NEAR ir DG DEVCO nagrinėja galimybę nuo 2020 m. projektą „MediPIET“ perduoti DG NEAR.

50. Viena pagrindinių regioninio bendradarbiavimo pareigūnų (DG DEVCO darbuotojų) funkcijų yra stebėti Inicijatyvą atitinkamuose regionuose. Jų informacija derinama su DG DEVCO projekto vadovo atliekamu sutartiniu stebėjimu. Atsižvelgiama į kitų suinteresuotųjų šalių informaciją, įskaitant Audito Rūmų minimas priemones.

Komisija sutinka, kad reikia geriau apibrėžti visą loginę matricą (įskaitant rezultato / poveikio rodiklius) nuo projektų lygmens iki Inicijatyvos lygmens. Tai bus galima pasiekti artimoje ateityje taikant išsamų ir sistemingą rizikos vertinimo metodą ir, kaip pažangos šalyse partnerėse vertinimo priemonėmis, pasinaudojant PVK ir NVP.

Šalys partnerės vis labiau įsitraukia į projektų stebėjimą. Keletas regioninių sekretoriatų neseniai nusprendė be pusmetinių pažangos susitikimų su Europos Komisija reguliariai (2–4 kartus per metus) rengti pažangos susitikimus, kuriuose dalyvautų visi projektų vykdytojai.

51. ES ChBRB KC portalas yra svarbi Inicijatyvos, kuri yra visiškai decentralizuota ir įgyvendinama 8 pasaulio regionuose, bendradarbiavimo priemonė. Portalas pagal savo pobūdį yra bendradarbiavimo terpė ir buvo plėtojamas kartu su Inicijatyva. Šiuo metu Inicijatyva apima 60 šalių, todėl atsirado poreikis portalą koreguoti. Dabartinio portalo struktūra yra atnaujinama.

Dėl sparčios IT technologijų plėtros priimtas sprendimas lygiagrečiai vidaus sistemoje kurti naują portalą, grindžiamą kitokiu standartiniu programinės įrangos protokolu. Šis pagerins jo perkeliamumą, priežiūrą, atnaujinimą ir tvarumą. JTC šiuo metu atlieka tokio kūrimo galimybių studiją. Numatoma racionalizuoti registruotų vartotojų prieigos lygmenis ir funkcijas, pertvarkyti dokumentų saugyklos modulio struktūrą ir suteikti naują postūmį diskusijų forumui. JTC toliau palapsniui atnaujins KC portalą, kai gaus su projektais susijusius dokumentus ir projektų rezultatus, kurie saugomi taikant atitinkamus prieigos lygmenis.

KC portale bus galima susipažinti su kitų ES ChBRB projektų (finansuojamų pagal ES ChBRB veiksmų planą arba, esant galimybei, Saugumo mokslinių tyrimų programą) geriausia praktika ir gairėmis.

52. Pusmetinės pažangos ataskaitos teikiamos regioniniam sekretoriatui ir NRP. Galimybė susipažinti su konkreto projekto rezultatais suteikiama gavus išankstinį šalių partnerių sutikimą (konfidencialumo sąlyga dėl konkrečios šalies neskelbtinos informacijos).

Su KC projektais susiję dokumentai ir rezultatai saugojami KC portale, kuriame suteikiama atitinkamų lygmenų prieiga ir peržiūrėjimo / redagavimo teisės. Siekiant turėti naudotojams patogesnę dokumentų saugyklą, rengiamas dokumentų saugyklos modulio pertvarkymas ir racionalesnė peržiūrėjimo / redagavimo teisių sistema.

53. Kaip pripažįstama atsakyme į 51 dalies pastabas, sistemingas visų dalyvaujančių veikėjų informacijos rinkimas ir registravimas turėtų būti ir bus gerinami. Tačiau tai įgyvendinti ir toliau bus sunku, kol portalas nebus visiškai veikiantis ir patikimas (taip būdavo ne visada ir dėl to kildavo painiavos ir atsirado minėtų informacijos spragų).

54. Žr. atsakymus į 51 ir 53 dalių pastabas.

56. Atliekamas ne visų projektų, o tik ribotos projektų, kuriems prioritetą kasmet teikia skyrių vadovai ir kurių biudžetas yra didesnis nei vienas milijonas eurų, imties į rezultatus orientuoto stebėjimo vertinimas (jį visų skyrių vardu administruoja DG DEVCO centrinė būstinė).

Žinoma, tai nereiškia, kad Komisijai nereikia užtikrinti tinkamo projektų stebėjimo ir įvertinti papildomas projektų rezultatų stebėjimo priemones. Todėl JTC pavesta atlikti sistemingą techninį visų KC projektų vertinimą.

57. Komisija pripažįsta šį tikslų ir rodiklių trūkumą bei poreikį nustatyti aiškia jų sąsają. Siekdami užpildyti šią spragą, DG DEVCO ir JTC jau rengia rodiklius remdamiesi patirtimi, įgyta dvejojo naudojimo prekių eksporto kontrolės srityje. Tuo pat metu užpildyti spragą padės įgyvendinant Iniciatyvą skiriamas didesnis dėmesys regioninių ir subregioninių teorinio modeliavimo pratybų ir pratybų realiomis sąlygomis organizavimui, nes pratybos gali būti vertinamos kaip projektų poveikio rodikliai.

58. Dedama daugiau pastangų siekiant užtikrinti, kad KC portalas būtų reguliariai atnaujinamas įkeliant JTC turimus su projektais susijusius dokumentus. KC portalas naudojamas kaip dokumentų, parengtų atliekant vertinimą, saugykla.

Kai kuriais atvejais vertinimą papildė iš kitų šaltinių surinkta grįžtamoji informacija, o ne su projektais susijusi dokumentacija.

Vertinimui reikalingą informaciją, naudodami specialias grįžtamosios informacijos formas (skirtas mokymų komponentams), sistemingai renka projektų iniciatyviniai komitetai. Jau dvejus metus atliekant vertinimą dalyvauja tiek aukšto lygio valstybių narių ekspertai, tiek techninės pagalbos vietoje ekspertai, ir naudojama jų grįžtamoji informacija.

59. Dėl įgyvendinamos bendros darbuotojų skaičiaus mažinimo politikos, kuri turi poveikį su KC iniciatyva dirbantiems JTC darbuotojams, JTC, sutaręs su DG DEVCO, paskyrė nepriklausomus Ch, B ir RB sričių mokslinių tyrimų ir inovacijų ekspertus ir derino jų veiksmus atliekant projektų įgyvendinimo vertinimą pagal DG DEVCO patvirtintą vertinimo metodiką.

Prižiūrint JTC darbo grupei, užduočiai atlikti paskirta ekspertų grupė parengė kiekvieno projekto standartizuotą vertinimo ataskaitą. Be to, JTC deda pastangas siekdamas, kad KC projektų vertinimas būtų aktualus ir vertinimo ataskaitos būtų skelbiamos laiku, tam, kad remiantis galimomis rekomendacijomis būtų imamasi konkrečių veiksmų. Jau padaryta tam tikra pažanga.

60. Be kita ko, tikimasi, kad aktyvesnis ES delegacijų dalyvavimas sustiprins rezultatų, pasiektų įgyvendinant Iniciatyvos projektus, tvarumą.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

62. Komisija nesutinka, kad rekomendacija koncentruoti ES finansavimą tose srityse, kurios yra labiausiai susijusios su ES saugumu, nėra įgyvendinta.

Žr. atsakymą į III dalies pastabas ir atsakymus į 16, 17, 18 ir 19 dalių pastabas.

65. Komisija rizikos vertinimo komponentą įtrauks į poreikių vertinimą ir nacionalinę veiksmų planų metodiką. Tai turėtų padėti atkreipti šalių partnerių dėmesį į rizikos vertinimo atlikimo svarbą, pristatyti galimus metodus ir rekomendacijas, taip pat joms geriau padėti nustatyti prioritetinius veiksmus.

1 rekomendacija

Komisija ir EIVT sutinka su šia rekomendacija.

a) EIVT ir Komisijos tarnybos išnagrinės galimybę atlikti tokią analizę.

Bus toliau palaikomas ryšys su DG HOME ir jo ChBRB patariamąja grupe ir įtraukiami naujai ES valstybių narių paskirti ChBRB koordinatoriai. Atitinkamais atvejais šis ryšys bus stiprinamas srityse, kuriose galima sinergija (pvz., rengiant esamos ChBRB mokymo infrastuktūros ir ekspertų paskirstymo planus; dalyvaujant tarpvalstybinėse teorinio modeliavimo pratybose ir pratybose realiomis sąlygomis).

b) Rizikos vertinimo komponentas bus įtrauktas į KC poreikių vertinimą ir nacionalinę veiksmų planų metodiką. Tai turėtų padėti atkreipti šalių partnerių dėmesį į rizikos vertinimo atlikimo svarbą, pristatyti galimus metodus ir rekomendacijas, taip pat joms geriau padėti nustatyti prioritetinius veiksmus.

c) Komisija (DG DEVCO ir JTC), atsižvelgdama į gautus skirtingus šalių partnerių prašymus, parengė preliminarų 2018 ir 2019 m. grafiką. Užtikrindamas, kad šalyse partnerėse, kurioms padeda Europos Komisija, būtų griežtai laikomasi PVK-NVP metodikos ir kad Europos Komisija vadovautų procesui, JTC pasikliaus techninės pagalbos vietoje ekspertų ir (arba) išorės ekspertų teikiama parama ir skirs atitinkamų išteklių misijoms.

2 rekomendacija

Komisija sutinka su šia rekomendacija ir jau yra pradėjusi vykdyti regioninę veiklą, įskaitant pratybas realiomis sąlygomis ir teorinio modeliavimo pratybas regioniniu ir subregioniniu lygmenimis.

Iš KC regioninių apskritojo stalo diskusijų matyti, kad atsakomybės už regioninių ryšių palaikymą, bendradarbiavimą ir veiklos organizavimą lygis ir iniciatyvų mastas nuolat didėja, o kartu vis aktyviau bendraujama su tarptautinėmis ar regioninėmis organizacijomis (Afrikos Sąjunga, ASEAN, TMTC, MTCU, PSO, ChGUO, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija, Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos 1540 rezoliucijos komitetu, Biologinių ir toksinių ginklų konvencijos šalimis, BACAC ir pan.).

Bus toliau nagrinėjama galimybė rengti bendras pratybas ir mokymus su šiuo metu vykdomų nelaimių valdymo programų, kurias administruoja DG ECHO ir DG NEAR, subjektais.

3 rekomendacija

Komisija ir EIVT sutinka su šia rekomendacija.

a) EIVT ir Komisija išnagrinės galimybę išplėsti su ChBRB susijusios atsakomybės sritį įtraukiant kovos su terorizmu ekspertus tose delegacijose, į kurias jie paskirti.

b) ChBRB jau yra įtraukta į kai kuriuos saugumo dialogus. Ateityje tai galima daryti reguliariau.

4 rekomendacija

Komisija ir EIVT sutinka su šia rekomendacija.

DG DEVCO jau yra pradėjęs diskusiją su DG NEAR ir savo atitinkamais geografiniais direktoratais bei DG ECHO dėl nelaimių valdymo.

5 rekomendacija

Komisija sutinka su šia rekomendacija.

JTC ir šiuo metu veikianti DG DEVCO į rezultatus orientuoto stebėjimo išorės paramos grupę padeda DG DEVCO gerinti bei racionalizuoti rodiklius ir derinti daugiametę orientacinę programą, metines veiksmų programas ir įgyvendintus projektus.

6 rekomendacija

Komisija sutinka su šia rekomendacija.

ES ChBRB KC portalas yra svarbi Iniciatyvos, kuri yra visiškai decentralizuota ir įgyvendinama 8 pasaulio regionuose, bendradarbiavimo priemonė. Portalas pagal savo pobūdį yra bendradarbiavimo terpė ir buvo plėtojamas kartu su Iniciatyva. Šiuo metu Iniciatyva apima 60 šalių, todėl atsirado poreikis portalą koreguoti. Dabartinio portalo struktūra yra atnaujinama.

Dėl sparčios IT technologijų plėtros priimtas sprendimas lygiagrečiai vidaus sistemoje kurti naują portalą, grindžiamą kitokiu standartiniu programinės įrangos protokolu. Šis pagerins jo perkeliamumą, priežiūrą, atnaujinimą ir tvarumą. JTC šiuo metu atlieka tokio kūrimo galimybių studiją.

a) Dabartinio KC portalo struktūra yra atnaujinama. Numatoma racionalizuoti registruotų vartotojų prieigos lygmenis ir funkcijas, pertvarkyti dokumentų saugyklos modulio struktūrą ir suteikti naują postūmį diskusijų forumui. JTC toliau palaipsniui atnaujins KC portalą, kai gaus su projektais susijusius dokumentus ir projektų rezultatus, kurie saugomi taikant atitinkamus prieigos lygmenis.

b) KC portale bus galima susipažinti su kitų ES ChBRB projektų (finansuojamų pagal ES ChBRB veiksmų planą arba, esant galimybei, Saugumo mokslinių tyrimų programą) geriausia praktika ir gairėmis.

Etapas	Data
APM patvirtinimas / audito pradžia	2017 4 25
Oficialus ataskaitos projekto siuntimas Komisijai (arba kitam audituojamam subjektui)	2018 3 2
Galutinės ataskaitos patvirtinimas po prieštaravimų procedūros	2018 4 24
Oficialūs Komisijos ir EIVT atsakymai gauti visomis kalbomis	2018 5 25

ES ChBRB kompetencijos centrų iniciatyva yra pagrindinė cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių grėsmių ir pavojų, kylančių už ES ribų, mažinimo schema. Nors šios grėsmės yra mažos, yra požymių, kad jos didėja; jei jos pasitvirtins, jų poveikis visuotinei sveikatai, aplinkai ir ekonomikai gali būti didelis. Iniciatyva siekiama sustiprinti šalių partnerių gebėjimus vykdant gebėjimų stiprinimo projektus ir pasitelkiant bendradarbiavimo tinklą. Mes nagrinėjome, ar ES ChBRB iniciatyva sumažino ChBRB grėsmę ir padarėme išvadą, kad ji ją sumažino, tačiau išlieka daug problemų. Pateikiame keletą rekomendacijų, skirtų Iniciatyvai pagerinti.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/Pages/ContactForm.aspx
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

© Europos Sąjunga, 2018 m.

Dėl leidimo naudoti arba kopijuoti nuotraukas arba kitą medžiagą, kurių autorių teisės nepriklauso Europos Sąjungai, būtina tiesiogiai kreiptis į autorių teisių subjektus.